

דובר צה"ל
IDF Spokesperson

צבא ההגנה לישראל

ועדה לבחינת נושא ממשק העבודה בין דובר צה"ל
�בין הכתבים המסקיים ענייני צבא

דין וחשבון

איד, תשע"ט
מאי, 2019

**הועדה לבחינת נושא ממשק העבודה בין דובר צה"ל
לבין הכותבים המskרים ענייני צבא**

אייר, תשע"ט
מאי, 2019

לכבוד
תא"ל רונן מנלייס
דובר צה"ל

שלום רב,

**הندון: דין וחשבון הועדה לבחינת נושא ממשק העבודה בין דובר צה"ל
לבין הכותבים המskרים ענייני צבא**

ביום 5 בספטמבר, 2018 נחמנתה על ידך הועדה לבחינת נושא ממשק העבודה בין דובר צה"ל לבין הכותבים המskרים ענייני צבא. תכלית הקמת הועדה נועדה לבחון את הסדרי העבודה הקיימים בין דובר צה"ל לאמצעי התקשרות וכלל הכותבים המskרים ענייני צבא, ובמידת הצורך להציג אמות מידה להבניתה הסדרי עבודה ראויים בתחום זה.

חשיבות הנושא הנדון הינה מעבר לכל ספק. התפיסה שהנחתה את הועדה בעבודתה הייתה כי תפקידו של דובר צה"ל בהבאת עניינו של הצבא בפני תושבי ישראל נגזר מאינטראס רחוב של כל הצבא לקבל מידע ופרשנות על מהלכי הצבא בזמן אמת וברמת מומחיות גבוהה; אינטראס זה מקבל עוצמה מיוחדת לאור המציאות שבה הצבא הישראלי הוא "צבא העם", ונושא הבטחון מעסיק במישרין כמעט כל בית אב בישראל. הבאת עניינו של צה"ל, פעילותו ועמדותיו בפני הצבא, עומד, אפוא, במקוד פועלותו של דובר צה"ל, וזו מתחזעת, בין היתר, בשירות אמצעי התקשרות השונים והכותבים המskרים ענייני צבא. מכאן, חשיבותם של שיטות העבודה וטיב הקשר שמייצים דובר צה"ל עם גורמים אלה, ואלה משליכים במישרין לא רק על אמינות, ייעילות ומהירות הדיווח התקשרתי על הנעשה בתחום הצבאי-ביטחוני, אלא גם על הרמה המקצועית של הסיקור והפרשנות הצבאית המגיעים לציבור הרחב באמצעות התקשרות.

הועדה בנהה לעומק את הסדרי העבודה הנוהגים ביום דובר צה"ל לאמצעי התקשרות וכלל הכותבים המskרים ענייני צבא, והתיחסה לטיב הקשר המקצועני המזוהה בין הדובר לבין חברי תא הכותבים הצבאים. היא מצאה כי, בסודם של דברים ובדרך כלל, הקשר השוטף המתנהל עם כל הכותבים המskרים ענייני צבא, לרבות אלה שאינם חברי התא, פועל בצורה התקינה באמצעות הענפים השונים של מערך דובר צה"ל. עם זאת, בתחום הקשר המקצועי המזוהה המתקיים לאורך שנים בין דובר צה"ל לבין חברי תא הכותבים הצבאים נדרש שינוי. מצד אחד, במישור העקרוני, עצם קיומה של קבוצה קטנה של כתבים צבאיים מובהקים, המקיים קשר מקצועי בעל "ערך מוסף" עם דובר צה"ל, מתיישבת עם תכליות תפקידה של דוברות צה"ל להשקייע באמצעות הנחותים בפיתוח ובמצוי הרמה המקצועית הגבוהה של כתבי הסיקור והפרשנות

הצבאים על בסיס יחס אמון מיוחד בין הצדדים. השקעה כזו מעצם טيبة אינה יכולה להינתן לכל ציבור הכתובים המסקרים ענייני צבא מהטועמים המוסברים בדין וחשבון הוועדה. מצד שני, המתכוונת הקיימת כיום בנויה על קשר מיוחד בין הדבר לקובוצת הכתובים הצבאים הנימנים על תא הכתובים הצבאים, ללא שקיימים קרייטריונים ענייניים מהותיים כלשהם המסדרים השתיכות ארגונית זו. מליאו, הקשר של הדבר עם כתבי התא אינו נשען על בסיס ענייני ברור, ומעלה קשיים לא מעטים, בין היתר, בהתייחס לכותבים שאינם חברים בתא ומבקשים אף הם להיכלל בקובוצה הנחנית מערך מקצועי מסוּף בקשר עם דובר צה"ל. המתכוונת הקיימת אינה יכולה, אפוא, להתקבל – בין מהיבט המשפטי ובין מהיבט הציבורי, ונדרשות אמות מידת עניינות והוגנות על פיהן תורכב אותה "קובוצה מיוחדת" לצורך העניין.

עיקר תפקידה של הוועדה הtmpkd, אפוא, בגיבוש אמות מידת מוצעות לקביעת הרכבה של הקבוצה המיוחדת עימה יקיים דובר צה"ל קשר מקצועי מיוחד. בклиפת אגוז, הצעתה של הוועדה היא כי אמות מידת השתיכות לקובוצה, המוגבלת מטיבה בהיקפה המספרי, תורכבה מתנאי כשירות פרטוניים שעל כתב צבאי לקיים תנאי לחברותו בקובוצה, בשילוב עם תנאים מסוימים שייקבעו אלו אמצעי תקשורת יהיו רשאים לבחור מטעם חבר בקובוצה המיוחדת. אמות מידת המוצעות אמורות לספק תשתיית-מהותית ומעשית להשתיכות לקובוצה המיוחדת, המתבססת על תנאים לבנטיים, אובייקטיבים, סבירים והוגנים. מטרת תנאים אלה לקדם את תכלית פועלתו של דובר צה"ל, ולהגשים בכך את אינטנס חיבור בקיום עיתונות צבאית ברמה גבוהה, העומד ביסודו.

הועדה מביאה תקווה כי המלצותיה ישיעו בידי דובר צה"ל לחזק ולהעמיק את הקשר הקיימים ביניהם בין התקשרות הישראלית בדרך של עיצוב תבנית עבודה מוסדרת בין גורמים אלה על בסיס מבחנים ראויים. בכך יקודם אינטנס חיבור חיוני להעניק לציבור הרחב עיתונות צבאית ברמה ובעומק ראויים – עניין שקשה להגשים בחשיבותו בחברה החשופה לאורך שנים ליום ביטחוני מתמיד.

בכבוד רב,

אילה פרוקצ'יה
שופטת בית המשפט העליון (בדימוס)
יושבת ראש הוועדה

דין וחשבון הוועדה בנושא משק העבودה בין דובר צה"ל לבין הכתבים

המסקרים ענייני צבא

תוכן עניינים

עמ' 6	-	1. מינוי הוועדה והרכבה
עמ' 6	-	2. הרקע להקמת הוועדה
עמ' 7	-	3. ההליכים בפני הוועדה
עמ' 7	-	4. הנושאים המציגים בחינה וליבון
	-	5. דובר צה"ל – מעמדו, מהות תפקידיו וסמכויותיו
עמ' 7	-	6. התקשרות ודובר צה"ל
עמ' 9	-	7. מבנה מערך דובר צה"ל
עמ' 10	-	8. אבחנה בטיב הקשר המקצועי שקיימים דובר צה"ל עם כל הכתבים המקרים ענייני צבא בין הכתבים הצבאים החברים בתא -
עמ' 12	-	9. טעמי האבחנה בין שתי קבוצות הכתבים מבחינה אופי המענה הניתן על ידי דובר צה"ל
עמ' 13	-	10. תא הכתבים הצבאים
עמ' 14	-	11. סוגיות להכרעה
עמ' 16	-	12. אבחנה בין קבוצות הכתבים במחוז המשפט (א) זכות לשוויון במישור החוקתי
עמ' 16	-	(ב) השוויון כזכות אדם עצמאית במשפט המינרלי
עמ' 18	-	(ג) התפתחות עילית הפגיעה בשוויון במשפט המינרלי
עמ' 19	-	13. הקשר בין דובר צה"ל לחבר תא הכתבים הצבאים – סיווגה של טענת אי השוויון
עמ' 21	-	14. חובת השוויון החלה על דובר צה"ל
עמ' 22	-	15. הסיגים לשוויון בפועל דובר צה"ל
עמ' 24	-	16. האם קיום קבוצה מיוחדת של כתבים צבאים לעניין הקשר עם דובר צה"ל

עמ' 25	-	מתישב עם הדין?
עמ' 26	-	17. אבחנה בין שתי קבוצות כתבים מתישבת עם הדין חריף או השווין
עמ' 27	-	18. זהוי הקבוצה המיוחדת עם חברי תא הכתבים אינם מתישב עם הדין
עמ' 28	-	19. מאפייני ההשתיכות לקבוצה המיוחדת
עמ' 29	-	20. קритריונים להשתיכות לקבוצה המיוחדת (א) תנאים פורסונליים-אישיים ומקצועיים החלים על כתב צבאי כתנאי לחברותו בקבוצה
עמ' 30	-	המיוחדת
עמ' 33	-	(ב) תנאים מוסדיים החלים על אמצעי התקשרות
עמ' 34	-	(ג) הגדרת "אמצעי תקשורת מובייל"
עמ' 35	-	21. הבהרות
עמ' 36	-	22. סמכיות דובר צה"ל וחיריגים
		<u>הלि�כדים</u>
עמ' 37	-	23. דרך הגשת הבקשות
עמ' 37	-	24. ועדת השגה
		<u>שונות</u>
עמ' 37	-	25. כתבים של כלי תקשורת בינלאומיים
		תכניות הכשרה לכתבים צבאיים בתחילת
עמ' 38	-	26. דרכם
עמ' 39	-	27. הטדרים מיוחדים בזמן מלחמה
		תיאום בין דובר צה"ל ורשות מוסמכות
עמ' 40	-	28. אחריות
עמ' 40	-	29. סוף דבר
		<u>נספחים</u>

נספח א' – כתב מינוי של הוועדה
 נספח ב' – רשימת ה"עדים" שהופיעו בפני הוועדה
 נספח ג' – מבנה וארגון חדש של מערכת דובר צה"ל
 נספח ד' – רשימת חברי תא הכתבים הצבאיים
 נספח ה' – כללים להרכבה של "הקבוצה המיוחדת" של הכתבים הצבאיים לצורך ממשק העבודה עם דובר צה"ל

מאי, 2019

דין וחשבון הוועדה בנושא ממשק העבודה בין דובר צה"ל לבין הכתבים

המנסרים ענייני צבא

1. מינוי הוועדה והרכבה

ביום 5 בספטמבר, 2018 מינה דובר צה"ל, תא"ל רונן מנלייט, ועדת מייעצת לצורך בחינת נושא ממשק העבודה בין דובר צה"ל לבין הכתבים המנסרים ענייני צבא (להלן – הוועדה). הוועדה התבקשה לגבות אמות מידת לוחנאים שעלה פיהם יתן דובר צה"ל מענה לאמצעי התקשורות השונים והכתבים המנסרים ענייני צבא, ולהמליץ בכל נושא הקשור באמות מידת אלה ככל שהדבר יידרש להסדרת העניין.

חברי הוועדה התמנהו השופטת (בדימוס) איליה פרוקצ'יה – י"ו"ר, וחברים בה האלוף (במיל') יוסי בידץ, מר משה שלונסקי, ד"ר תhilah שורץ-אלטשולר, ומר עופר הראל (נוסח כתוב המינוי מצורף ומסומן נספח "א").

מרכזוי הוועדה שמשו רס"ן רפי סלמה וסרן ליאור גروسמן מהפרקליות הצבאית הראשית.

חברי הוועדה מביעים הערכה ותודה عمוקה למרכזוי הוועדה על תרומתם החשובה לעבודת הוועדה הן במישור המ乞וציאי והן במישור ניהולו.

2. הרקע להקמת הוועדה

הוועדה הוקמה במסגרת הליכים משפטיים בעתרה שהוגשה לבית המשפט העליון ביום 3.6.2018 בבג"ץ 4348/18 **זמני ישראל בע"מ (Times of Israel)** ויהודיה ארי גروس נגד דובר צה"ל ואח'. העותר 1 בעתרה זו הוא כל התקשורת המקוון Times of Israel הפעיל בישראל, מתפרסם בשפה האנגלית, ופונה לקהל ישראלי ובינלאומי כאחד; העותר 2 הינו כתוב המספר ענייני צבא באותו עיתון. המשיבים הם דובר צה"ל, תא הכתבים הצבאים ואחרים. עניינה של העתרה בטענה המרכזית כי דובר צה"ל בקשריו עם הכתבים המנסרים ענייני צבא, מעניק יהס מועדף לכתבים הצבאים החברים ב"תא הכתבים הצבאים" (להלן גם – "תא הכתבים") לעומת כתבים אחרים המנסרים ענייני צבא שאינם חברים בתא, ואשר כתבי כל התקשורת Israel Times of נימנים עליהם. לאחר שכלי תקשורת זה ניסה להתקבל לתא הכתבים ונדחה, הוגשה עתרה זו שהסעדר המבוקש בה הוא תיקון הפליה נטענת בין שתי קבוצות הכתבים על פי מידת השתיכותם לתא, בדרך של צירוף העותרים לתא הכתבים הצבאים, או לחלופין, קבלת שירות מדובר צה"ל שלא יכול ברמותו מזה הנitinן לכתבים הצבאים, חברי התא.

במסגרת תשובה דובר צה"ל לעתירה נטען, ראשית, כי צירוף העותרים לתא הכתבים הצבאים אינו מצוי כלל בסמכותו של הדובר, ואין לו כל שליטה על קבלת או דחיה של בקשות הצלפות לתא, הפעיל ללא כל קשר וזיקה אליו. אשר לסעיף החלופי נטען כי דובר צה"ל בוחן את הסוגיה העולה בעתירה ופועל לגיבוש אמות מידת הבניית הקשר המוצע בין כל הכתבים המskרים ענייני צבא; במסגרת זו, הודיעו הדובר לבית המשפט כי בכוונתו להקים ועדת ציבורית אשר תבחן נושא זה ותגישי את המלצהותיה, כאמור.

על רקע הליכים אלה מינה דובר צה"ל ועדת זו, בעוד העתירה בפני בית המשפט העליון תליה ועומדת.

3. ההליכים בפני הוועדה

עם מינוייה של הוועדה, הוצא "קול קורא" לציבור הרחב שהזמין את המעורנינים להציג את עמדתם ולהציג הצעות בנושא העומד לדין בפני הוועדה. בעקבות פניה זו, הגיעו גורמים שונים לוועדה את עמדותיהם בכתב, וחלק מהם הוזמנו להציג את עמדתם בעל-פה בפני הוועדה. הוועדה גם הזמינה ביוזמתה מספר גורמים הקשורים לנושא להציג את עמדתם. הוועדה קיימה 9 ישיבות, ושמה את עמדותיהם של 34 "עדים" שהופיעו בפניה. שמות העדים מפורטים על פי סדר הופעתם בראשימה המצורפת לדוח זה, ומוסמנת בספר "ב". לעומת זאת העדים יוחס משקל רב בקביעת עמדת הוועדה והמלצהותיה.

4. הנושאים המרכזיים בחינה ולבון

הועדה התבקשה לגבות הצעה לאמות מידת אשר על פיין ניתן דובר צה"ל, במסגרת תפיקדיו וסמכוויותיו, מענה לאמצעי התקשרות והכתבים המskרים ענייני צבא. מטלה זו מצריכה, ראשית, בוחנה של מעמדו, תפיקדיו וסמכוויותיו של דובר צה"ל נוכח המטרות והיעדים שלצורך השגותם הוא פועל; היא מצריכה בוחנה מערכת היחסים הקיימת נכון לעת זו בין דובר צה"ל לבין כלאמצעי התקשרות והכתבים המskרים ענייני צבא; היא מחייבת התייחסות לתא הכתבים ולמשמעותם במערכת היחסיםبينו לדובר צה"ל; כמו כן נדרשת התייחסות למערכת היחסים בין הדובר לבין הכתבים המskרים ענייני צבא שאינם משתיכים לתא הכתבים; יש לבדוק האם מערכת היחסים הקיימת כפי שתתואר להלן עומדת ב מבחן הביקורת המשפטי והציבורי, ואם לא – כיצד יש לתקן ולשפרה כך שתשיג את תכליתה תוך עמידה באמות מידת של תקינות וחוקיות הפעלת סמכותו המינלאית של דובר צה"ל.

5. דובר צה"ל – מעמדו, מהות תפיקדיו, וסמכוויותיו

מעמדו, מהות תפיקדיו וסמכוויותיו של דובר צה"ל מוסדרים בהוראות הפיקוד העליון 2.0203. על פי הוראות אלה, ייעודו של מעיך דובר צה"ל הוא – "לדוח על הנעשה בצה"ל

לציבור בארץ ו בחו"ל, לטפח את אמון הציבור בצה"ל ולהוות סמכות מקצועית ראשית בצה"ל בנושא הדברות והעברת המידע לציבור" (סעיף 1).

מייעוד זה נגזרים תפקידי של דובר צה"ל, וכleshon הוראות הפיקוד העליון – מוטל עליו להציג את עמדות הצבא ופעולותיו לציבור הרחב ולתקשורת בארץ ו בחו"ל, לבש את מדיניות הדברות הצבאית ולהעביר את המידע מטעם צה"ל אל גורמים שمحוו לצבא; לשמש סמכות מקצועית ראשית בצה"ל בנושא הדברות, ולכונן ולהדריך גורמים שונים בצה"ל בכל הקשור לדברות, להעביר מידע ולקיים קשר עם אמצעי התקשרות; ליישם את מדיניות התקשרות שנקבעה על ידי ראש אגף המבצעים בצה"ל, ולפרנס הודיעות, חומר רקע וחומר מצולם אודוט נושאים צבאיים ובתחוניים; לשאת אחריות לסייע מצלום לצורכי הצבא של אירועים שהצבא מעורב בהם; ללוות עיתונאים וצוותי תקשורת באירועים שהצבא מעורב בהם וلتדריכם ולוות את השתתפותם; לספק מידע אודוט צה"ל ופעילותו לגורמים חיצוניים; לשמש במסגרת ייעודו ערוין קשר בין גורמים אזרחיים המסתיעים בצה"ל לבין גורמים המסייעים בצה"ל; לעקוב אחר פרסומים אודוט צה"ל באמצעות תקשורת בארץ ובעולם, ולהציג עליהם במידת הצורך; לתדריך גופים בצה"ל לפני ביקורים בצבא של גורמים אזרחיים מהארץ ומחו"ל, וללוות את הביקורים; ולשמש ממונה על יישום הוראות חוק חופש המידע, התשנ"ח-1998 בצה"ל (סעיף 3).

הגופים העיקריים הנימנים על מערך דובר צה"ל הם – גופי המטה במערך דובר צה"ל, ונציגויות של מערך דובר צה"ל בפיקודים המרחביים, כפי שייקבעו בפקודות הצבא (סעיף 4). דובר צה"ל כפוף לראש אגף המבצעים פרט לנושאים שהרמטכ"ל יקבע לגבים את כפיפות הדובר אליו (סעיף 5).

בחינה היסטורית, מערך דובר צה"ל החלה לפעול כענף קשור לעיתונות במסגרת אגף המודיעין. התפיסה שהינחתה עתה הייתה כי יש לשמור על אמצעי שליטה ביחס למידע היוצא משירות הצבא ולכון תחומי הצנזורה, בטחון המידע ודובר צה"ל הוכפפו אז לאגף המודיעין. בשנות ה-90 השנתנה תפיסה זו, וכיום דברות הצבא נתפסת כកשורה לפעולות המבצעית של צה"ל, ובעקבות זאת הוסבה כפיפות דובר צה"ל לאגף המבצעים כגורם שמלווה את המעשה המבצעי (עדות מנלית ישיבה מס' 1).

מערך דובר צה"ל אחראי למידע הנוגע לצה"ל, אבל קיימת השקעה טבועית בין מידע זה למידע הנוגע למערכת הבטחון הרחבה. לפיכך, בנושאים המשיקים למשרד הבטחון, דובר צה"ל מתאם את הודיעותיו לתקשורת עם יועץ שר הבטחון לתקשורת בעניינים הנוגעים לשדר הבטחון; ועם דובר משרד הבטחון בעניינים הנוגעים לפעולה השוטפת של משרד הבטחון; ועם דוברי משרדי הממשלה השונים בנושאים שבהם ישנו קשר ישיר בין פעולות צה"ל לפעולות משרדי הממשלה, על פי העניין.

מערך דובר צה"ל כפוף בפועלו לעקרונות המשפט הציבורי, וכן ל"קייםarti לדוברים בשירות הציבורי" ול"אמנת הדוברות" של מערך דובר צה"ל. על פי אמונה הדוברות, קיימת חובה על אנשי דובר צה"ל, בין היתר, לדוח דיווח אמיתי ומדויק ולפעול בשוויון, בהוגנות ובמקצועיות "הכל כדי לתמוך במשימות ההגנה על מדינת ישראל ולהזק את אמון הציבור בצבא והגנה לישראל", כלשון האמונה. האמונה קובעת חובה לנוכח בשוויון כלפי אנשי התקשרות ומערכות התקשרות וכל הנדרשים לשירותיו המקצועיים של דובר צה"ל. העקרונות המאפיינים את תפיסת הדוברות הце"לית הם – אמינות וזמן ובטחון מידע (אפרים לפיד, *יחס צבא-תקשרות במלחמות לבנון השנייה ובמבצע עופרת יצוקה*, 2011, עמ' 78).

ניתן, אפוא, לומר כי המטרת המרכזית לשם הוקם ופועל מוסד דובר צה"ל הינה להציג בפני הציבור בארץ וב בחו"ל את עדמות צה"ל ועיקרי פעילותו, ולשמש זרוע מקשרת וגורם הסברה בין הצבא לבין אזרחי המדינה. הדרך להגשים תפקיד זה היא בעיקר באמצעות הקשר שבין דובר צה"ל לאמצעי התקשרות והכתבים המשקרים את ענייני הצבא. במדינה שבה הצבא הוא "צבא העם" כך שכמעט כל בית אב בישראל קשור אליו בקשר ישיר ומידי, ובහינתן העובדה כי מתח בטחוני מתמיד מופיעין את חי המדינה מאז הקמתה, הקשר בין דובר צה"ל לציבור הרחב באמצעות התקשרות הוא רב ממשמעות הן בתקופות רגיעה ובמיוחד בעיתות חירום ומלחמה. למשמעות זו תורמת גם העמכת ההכרה בערך שקייפות המידע וזכות הציבור לדעת.

6. התקשרות ודובר צה"ל

תפקיד התקשרות הוא, ראשית, להוות אמצעי להעברת מידע לציבור הרחב על התרחשויות מקומיות וגלובליות. שנייה, להוות כלי אפקטיבי לביטוי מגוון של דעתות והשקפות בסוגיות המרכזיות העומדות על סדר היום הציבורי. יש לתקשרות תפקיד מרכזי במשטר הדמוקרטי בהעברה וקליטה של מסרים עובדתיים, דעתות והשקפות, ובהתה גורם המשפיע על מדיניות הממשלה. התקשרות מהויה גורם בקרה חשוב על פעולות השלטון.

לתקשרות בענייני צבא ובטחון מקום מיוחד בזרימת המידע והדעות בישראל לאור הקשר הארגаниי ההדוק בין הצבא לבין הציבור הישראלי. בתחום הפסיכים, הדמוגרפים, הכלכליים, המדיניים והביטחוניים של ישראל, ענייני צבא ובטחון נוגעים ישירות לחייו של כל אזרח מאזרחיה, ומשפיעים על גורלו. מכאן חשיבותה ומשמעותה של התקשרות הצבאית בחברה הישראלית. בנסיבות אלה, זכות הציבור לדעת נושאת אופי מיוחד כשם דבר בענייני צבא ובטחון.

מצד שני, התקשרות בענייני צבא ובטחון מתמודדת לא אחת גם עם החובה האפקטיבית להגן על סודות מדינה, ולדאוג לבטחון מידע שלא יולג לאויב ויפגע באינטרסים חשובים של

ישראל. המתח המתמיד בין זכויות הציבור לדעת מצד אחד, לבין הצורך לשמר על סודות מדינה ועל בטחון המידע מצד שני, מופיעין את התקשרות הישראלית ומהוות קו אופיני בכתיבת הצבאית והבטחונית. שני הערכים האלה – זכויות הציבור לדעת הנגורת מחופש הביטוי, והזכות לחיים ולבטחון, המחייבת לעיתים חסין מידע, מעוגנים במשפט החוקתי בישראל ומחיבים איזון ביניהם. איזון זה לא תמיד נשמר, והיווה בעבר מוקד לביקורת ולהפקת לקחים (ראו למשל דוח' הועדה לביקורת אידרואי המערכת לבנון, 2016, פרק 13 : בטחון המידע במלחמה, עמ' 473) (להלן – "דו"ח ועדת ינגורד"); וכן החלטת היועץ המשפטי לממשלה בפרשת הרפז, 2016, פרק שני, עמ' 48, בו נמתהה ביקורת קשה מטעם היועץ המשפטי לממשלה על מסירת מידע סודיות ביותר בידי מנהיגות בכירה של הצבא לקבוצת עיתונאים, ועל העדר נוהלים וככללים ברורים בעניין זה). הצורך באיזון ראוי בין זכויות הציבור לדעת לבין שיקולי בטחון במסירת מידע קיים בעת שגרה, ומוצעם בעת חירום ומלחמה (דו"ח ינגורד, עמ' 471).

תכלית תפוקידו של דובר צה"ל הוא להביא את עניינו של הצבא לידיתו של הציבור, בין באמצעות התקשרות הממוסדת ובין ישירות באמצעות הרשותות החברתיות. תפוקידה של התקשרות הוא לשמש אמצעי מתווך בין הדובר לבין הציבור. תפוקדים אלה מחייבים קיום קשר גומלין הדוק בין שני גורמים אלה. ללא קשר כזה, הדובר ואמצעי התקשרות לא יוכל לבצע את תפוקידם. המתח בין רצונה של התקשרות לפרסום הכל, או למצער – מה שיותר, מתגש לא אחת עם מגבלות סודיות ובטחון מידע המוטלים על ידי הגורם המוסמך (יחיאל לימור וברוך לשם, מבצע "צוק איתן"-דוברות צבאית במלחמה-מסגרות פתוחה לפתיחות סגורה", "בשער", 2015), עמ' 7-76). (להלן – לימור ולשם). מתח זה מופיעין את הקשר שבין דובר צה"ל לבין התקשרות על ענפיה השונות. אולם שני הצדדים זוקקים זה לזה כדי להגשים את יעדיים. הצבא נדרש להסביר את פעולותיו ולהעמידן לבחן ציבורי. באמצעות הסברה פתוחה ככל האפשר, הוא מבקש לחזק את האמון הציבורי בו בארץ ובמשמעות הבינלאומית. לתקשרות מצידה אינטרס כבד משקל בקשר עם דובר צה"ל. זהו העוז שדרכו נתן לקבל מידע בענייני צבא ובטחון, שאחרת הוא סגור בפני גורמים מחוץ לצבא, ולהעבירו לידיות הציבור; באמצעות קבלת מידע מדובר צה"ל ועיבודו, יכולה התקשרות להגשים את יעדייה כ"שומרת ספ"ן" על תקינות ההליכים בצבא; ואחרון – היזקנות התקשרות למידע מדובר צה"ל משפיעה על יכולת התחרות המסחרית בין כלי התקשרותبينם לבין עצםם (לימור ולשם, שם, עמ' 78-80). אינטרס הדדי זה של שני גורמים אלה מופיעין את קשר הגומלין ביניהם, הצד המתח הקיים בין חופש המידע לסתירות ואבטחת מידע.

7. **מבנה מערך דובר צה"ל**

כאמור, דובר צה"ל אחראי על הקשר שבין צה"ל לבין הציבור הרחב בארץ ובעולם. ייעוד פועלתו הוא לשף את צה"ל ומהלכיו בפני הציבור באמצעות התקשרות בדרך של

העברת מידע, נתונים, הסברים, תידורוכים והבהרות—עומק. מבנה מערך דובר צה"ל נועד להגשים תפקדים אלה.

מערך דובר צה"ל מורכב מ-5 ענפים:

ענף תקשורת ישראלי מופקד על הקשר בין דובר צה"ל לבין כל גופי התקשרות בישראל, והוא פועל בימי שגרה ובעתות חירום אחד, ועובד, בין היתר, בנושאים המציגים בסדר היום הציבורי, ובשיח התקשורתי;

ענף תקשורת בינלאומי מופקד על קיום הקשר של דובר צה"ל עם כל גופי התקשרות בעולם, בהדגשה על קהלי יעד בינלאומיים מוגדרים, ומתחמק בនושאים בעלי עניין מיוחד בתחום הבינלאומי הקשורים בצה"ל. ענף זה מטפל באמצעות הזרמים המסתקים את ישראל תוך חלוקה על פי אזורים ושפנות;

תחום ערבית עוסק בקהל יעד عربي ומקיים קשר חזק עם התקשרות המסורתית והזען עם הרשותות החברתיות. הוא מכונן את עיקר פעילותו לקהלי יעד בעולם הערבי, לצד קהל ערבי-ישראלי בנושאים קשורים בצה"ל והציבור היהודי בארץ ומחוצה לה;

ענף אסטרטגי ומבצעי תקשורת עוסקת בשיטה תחומי ידע שונים – ניטור ומחקר תקשורת ודרעת קהל; בניית אסטרטגייה דוברותית לצה"ל; בניית מבצעי הסברה ודוברות לצה"ל, דאגה למוכנות במצב חירום במערכות דובר צה"ל, הכשרה כח אדם לדבר צה"ל, והכשרה תקשורתית בצבא כולו;

ענף הפקה ומדיה מפעיל את כלל המשאבים הנוגעים לפן הוייזואלי בחטיבת דובר צה"ל – אנשי הסרטה ותיעוד מבצעי, בנייה והפצת תוצרים חזותיים, ניהול אתר צה"ל וnocחות צה"ל ברשותות החברתיות. הענף גם יוזם תוכן במדיה הוייזואלית והזען במסגרת אתר צה"ל.

ענף ארגון ומשאבי אנוש עוסק במתן מענה לוגיסטי, ארגוני וניהולי לתמיכת וסיווע פעילות מערך הדובר בעיתות שגרה וחירום.

הענף הרלבנטי במיוחד לסוגיה שבפניו הוא **ענף התקשרות הישראלית**, שכן במסגרתו מתקיים הקשר ישיר בין דובר צה"ל לכתבים הצבאיים. ענף זה בניו מספר מדורים ובהם – מדור טלוויזיה והפקות הפעול מול מערכות הטלוויזיה; מדור אינטרנט ורדיו הפעול בענייני רדיו ו인터넷; מדור כתובה וכלכלית המתמקד בקשר עם מערכות העיתונות הכתובה ו מגזינים וכן בעיתונות הכלכלית; כן פועל בענף זה מדור תקשורת מקומית האחראי על הקשר עם העיתונות המקומית ותחנות הרדיו האזוריות. הצד כל אלה, והחשוב במיוחד לעניינו הוא מדור הכתבים הצבאיים, שבאמצעותו מתקיים הקשר ישיר השוטף בין הכתבים החברים בתא הכתבים הצבאיים לבין דובר צה"ל. מדור הכתבים הצבאיים הוא הותיק מבין המדורים, ולאור הפונקציה שהוא מלא, הגדר אותו דובר צה"ל כմדור בעל חשיבות מוחדרת במסגרת החטיבה.

חלוקת לענפים ולմדורים בתוך מערך דובר צה"ל נועדה ליעל את מתן השירות של דובר צה"ל לגורמי התקשרות השונים בהתאם לאופיים ודרך פועלם וחזק את שיתוף הפעולה

ביניהם, תוך מענה גם לצרכים ייחודיים של כלי תקשורת מסוימים, והכל כדי להגישים את תכליות פועלתו וייעדו של דובר צה"ל (תרשים מבנה מערך דובר צה"ל נכון ל אוקטובר 2018 מצורף ומוסמן בספר ג").

8. **אבחנה בטיב הקשר המקצועני שמקיים דובר צה"ל בין כל הכותבים המנסקרים ענייני צבא לבין הכותבים הצבאים החברים בתא**

הבנת טיב הקשר בין דובר צה"ל לכותבים המנסקרים ענייני צבא, טעונה הבירה כדלקמן:

קהילת הכותבים המנסקרים ענייני צבא היא רחבה ו מגוונת במובנים שונים: חלק מהם מועסקים בכללי תקשורת ממוסדים וחילם פעילים כיחידים; יש שניי בין כתבים בהיקף הותק והניסיונו שם צברו בעיתונות צבאית, וכן בין אלה העוסקים בכתיבת צבאית באופן מלא לאלה שעיסוקם בכך הוא חלק או שלו בלבד; ישנם גם הבדלים בסוגי כל תקשורת שכותבים שונים משתיכים אליהם מבחינת היקף הסיקור החדשוטי והיקף ההתייחסות לענייני צבא ובתחום, וכן מבחינת אופי המדיה ומידת חשיפתה הציבור, שפת הסיקור וקהל היעד אליו הוא מכוון. לעומת זאת הקהילה הרחבה של הכותבים המנסקרים ענייני צבא, שיש שונות רבה בתוכה, פועל מזה שנים תא הכותבים הצבאים אליו משתיכים מספר כל תקשורת מרכזים בישראל, השולחים מטעם כתבים צבאיים המועסקים על ידם לשמש חברי בתא. כפי שIOSCAR להלן, קיומו של התא נועד להקל על הכותבים ואמצעי התקשרות החברים בו לקבל מדבר צה"ל וממערכת הבטחון בכללה מידע וסבירי עומק על הצבא ומהליו, ולהכיר מקרוב את מערכות הבטחון.

לאורך שנים רבות נוצר הבדל בין המענה הניתן על ידי דובר צה"ל לכל הכותבים המנסקרים ענייני צבא לבין הכותבים החברים בתא. ההבדל מתבטא בעיקר בשני המובנים הבאים: ראשית, בהיבט הארגוני, מדור הכותבים הצבאים בדובר צה"ל מקיים קשר שוטף עם הכותבים החברים בתא, ועימם בלבד. במובן זה, מדור הכותבים הצבאים הוא "חוצה מדיה" שכן הוא מקיים קשר עם כתבים צבאיים מהטה מכל סוגי המדיה. כתבים אחרים המנסקרים ענייני צבא שאינם חברים בתא מקבלים מידע שוטף עדכני מדבר צה"ל וכן מענה לשאלות ופניות יזומות על ידם מمدורים שונים במערך דובר צה"ל, בהתאם למדיום אליו הם משתיכים (למשל, כתב טליזיה – מדור טליזיה, כתב רדיו-מדור רדיו, כתב עיתונות ערבית – מדור ערבית, וכותב זר מדור התקשרות הבינלאומית, וכן הלאה). שנית, בהיבט המהותי, אופי המענה הניתן על ידי דובר צה"ל לשתי הקבוצות שונה זה מזה. בעוד כלל הכותבים המנסקרים ענייני צבא מקבלים מדבר צה"ל מידע עדכני שוטף ומענה לשאלות ולפניות יזומות מטעם, הכותבים הצבאים החברים בתא מקבלים שירות בעל "ערך מוסף" מדבר צה"ל, הכול השקעה מיוחדת בהעמקת המידע והמודחית המקצועית שלהם, ויש בו לעיתים גם מידע בעל אופי בטחוני מסווג

שמוטלות על פרסום הגבלות כאלה ואחרות. הקשר המיחד של הדובר עם חברי התא כולל, בין היתר, את אלה:

- (1) השתתפות בהשתלמויות,ימי עיון, ותידרכים שוטפים מגוון רחב של נושאים;
- (2) מפגשים עם הקצונה הבכירה בצה"ל הן בנושאים בעלי אופי קונקרטי והן לצורך שיחות רקע להעמקת ההשכלה והידע הצבאי הכללי;
- (3) סיורים ביחידות שונות של צה"ל ומערכות הבטחון;
- (4) עדיפות מבחינה הזמן בקבלת מידע בעת אירועים מבצעיים באמצעות "קו חכם" ותידרכ בשטח;
- (5) מסירת מידע חסוי לכתבים צבאים הcpf' למגבלות גילוי ופרסום מטעמים בטחוניים. נמסר לנו כי פעילות זו של דובר צה"ל עם הכתבים הצבאיים הנימנים עם תא הכתבים נערכת 3 פעמים בחודש ב.TODO.

9. טעמי האבחנה בין שתי קבוצות הכתבים מבחינה אופי המענה הניתן על ידי דובר צה"ל
 עולה השאלה מהם הטיעמים לאבחנה בין שתי קבוצות הכתבים המסקרים ענייני צבא מבחינה אופי המענה הניתן לכל אחת מהן על ידי דובר צה"ל?
 מעודיעות גורמים שונים שהופיעו בפני הוועדה, ובכללם דובר צה"ל הנוכחי, תא"ל מנלייס, עליהם הדברים הבאים:

הקשר בין דובר צה"ל לבין הכתבים המסקרים ענייני צבא משקף במידה רבה את ייעודה ותכליתה של סמכות הדובר בהבאת עניינים של צה"ל ומערכות הבטחון לידיעה ולהבנה של הציבור הרחב. הגשמה ייעוד תפקידו זה נעשו באמצעות התקשות, ובמיוחד התקשות הצבאית, המعتبرה לציבור את המסרם ברמות שונות. כדי למצות את תכלית תפקידו של הדובר בצורה המיטבית נדרשת, ראשית, כתיבה צבאית העומדת ברמה עיתונאית גבוהה ביותר. השגת רמה כזו מחייבת כתיבה עיתונאית מקצועית המתאפסת בעומק של ידע כללי, מומחיות והבנה רחבה בנושאים צבאיים. "הרעיון הוא ליצור קהילת ידע מקצועי ומעמיקה שעוסקת בביטחון", דברי מנלייס (פרוטוקול ישיבה מס' 1). מינעד המומחיות והידע בתחום הכתיבה הצבאית משקף פורי מידע וניסיון عمוקים בין כתבים ותיקים ומנוסים, העוסקים במקצוע זה כעיסוק בלעדי או מרכז במשך שנים ובות, בין כתבים שהכתיבה הצבאית היא רק מרכיב אחד חלקו בעיסוקם העיתונאי המגוון, או שהם בתחלת דרכם בעיתונות בכלל או בעיתונות צבאית בפרט, וטרם רכשו ניסיון וידע עמוק בתחום זה. ההשערה המיוחדת של דובר צה"ל בקבוצת מומחיות מיוחדת אינה יכולה להיות לטובה לפחות גדרה של עשרה רבות של אנשים הן בשל טעמים לוגיסטיים והן מטעמים של פורי ידע ומומחיות שקשה לגשר עליהם. על רקע זה התפתחה פרקטיקה של השקעה בקבוצה קטנה של בעלי מקצוע מובחנים במטרה להעמיק את הידע ומומחיות שלהם בדרך שתביא למצוות הטוב ביותר של יודי הדוברות הצבאית.

שנית, קיומה של קבוצה קטנה של בעלי מומחיות בעיתונות צבאית מאפשרת יצירת מערכתיחסים אמון שבמסגרתה ניתן להעביר מידע ומסרים שכורק בהם לעיתונים יסוד של סודיות ואבטחת מידע ללא שתיגרם תקללה. מערכת אמון כזו קשה לבנות עם קבוצה גדולה ומגוונת של עשרות רבות של כתבים, אשר חלקם עוסק בעיתונות צבאית באופן חלקי בלבד וחלקם מצוים בתחלת דרכם במקצוע. הקשר המיחד של דובר צה"ל עם קבוצה קטנה של כתבים צבאים מובהקים מאפשר לא רק לקיים פעילות לוגיסטית מיוחדת שלאין מתאימות לקבוצה גדולה, אלא גם להעביר מידע ומסרים בעלי רגשות בטחונית מיוחדת תוך אמון כי יוכלו תנאיו של דובר צה"ל בעניין פרסומם. כאשר מערכתיחסים אמון כזו אינה מתקינה, קיים חשש כי חומר ריק חסויים, שאחרות היו מועברים לכתבים, לא יועברו, והדבר עלול לצמצם במידה ניכרת את מרחב הידע שלהם, והainteres הציבורי בסופו של דבר ייפגע.

על רקע מציאות דברים זו, נוצרה פרקטיקה רבת שנים שבה מתקיים קשר מקצועי מיוחד בין דובר צה"ל לבין הכתבים המסקרים ענייני צבא, תוך חילוקה לשתי קבוצות: קבוצה אחת של כל העיתונים המכבלת שירות שוטף ממערך דובר צה"ל, וקבוצת הכתבים הצבאים, החברים בתא הכתבים, עימה מתקיים קשר מיוחד שימושו בו ערך נוסף על בסיס יחס אמון במטרה להעמק את ידיעותיהם והכרתם את מערכות הבטחון; לאור אופי הפעילויות הנערכות בקבוצה, המתאימות מבחינה לוגיסטית לקבוצה קטנה, ונוכחה אלמנט הסודיות הבטחונית המלאה חלק מהן, הקבוצה מוגבלת בהיקפה המספרי, שאינו עולה כיום על 26 חברים, כמספר הכתבים החברים בתא.

יוער, כי הקשר המיוחד בין דובר צה"ל לכתבים הצבאים החברים בתא, אינו יהודי לתחום הצבאי, אלא הוא מקובל בקשרי דובורות של משרדי ממשלה שונים גם בתחוםים אחרים, כגון – תא הכתבים המדיניים, תא הכתבים המשפטיים, ועוד.

בראייה כוללת, הקשר המיוחד של דובר צה"ל עם הכתבים הצבאים חברי התא, מקדם תכליות חשובות של הדוברות הצבאית, ומשביח את המידע והפרשנות המגייעים לציבור הרחב בנושא צבא ובטחון.

مائיד גיסא, אין ספק כי קיומה של קבוצה מיוחדת של כתבים, הזוכה למענה מיוחד מהగורם המוסמך, משמעה הוא כי ניתן יתרון מקצועי לכתב צבאי החבר בתא הכתבים על פני כתב המסקר ענייני צבא שאיננו חבר בתא.

10. תא הכתבים הצבאים

תא הכתבים הצבאים הוא גוף וולונטרי בלתי מאוגד מבחינה משפטית, שהברים בו כתבים צבאים המועסקים בכלי תקשורת שונים המשתייכים לתא. עד 1983, כתבים צבאים היויבו להגיש כתב האמנה לרמטכ"ל, ואישור הרמטכ"ל היה תנאי להשתתפות הכתב בתא הכתבים הצבאים. מטרת כתב האמנה הייתה ליצור התטיבות לבטחון מידע וסודיות, ולבחון

את זהות הגורמים מקבלי המידע. בשנות ה-90 של המאה הקודמת בוטלה הפרקטיקה של הגשת האמנה לרמטכ"ל, ותא הכתבים הצבאים החל לפעול באופן עצמאי לחולוטין בכל הנוגע לקבالت חברים, ולא עוצבו כללים כלשהם בדרך פעילותו (עדות מנגלייט, ישיבה מס' 1).

תא הכתבים הצבאים פועל מזה שנים רבות, וחבריו מסקרים את כלל הגופים הבטחוניים הציבוריים – צה"ל, משרד הבטחון, המוסד, שב"כ, המטה לבטחון לאומי, המטה ללוחמה בטרור, והתעשייה הבטחונית. התא מונה כיום 26 כתבים צבאים המועסקים בכל תקשורת שונים, ואין איחדות בין כל התקשורת הצבאים כל אחד מהם בתא.

זו תמונה החברות בתא הכתבים הצבאים נכון לעת זו:

חדשנות ערוץ 12 (שני כתבים), **חדשנות ערוץ 13** (שני כתבים), **התאגיד** (שלושה כתבים), **ערוץ 20** (כתב אחד), **גלי צה"ל** (כתב אחד), **רדיו קול-חי** (כתב אחד), **כאן ב'** (בערבית) (כתב אחד), **ynet** (שני כתבים), **וואלה** (שני כתבים), **ידיעות אחרונות** (שני כתבים), **ישראל היום** (שני כתבים), **מעריב** (שני כתבים), **הארץ** (שני כתבים), **מקור ראשון** (כתב אחד), **Post Jerusalem** (כתב אחד).

מרבית הכתבים הצבאים החברים בתא הם בעלי ותק של שנים רבות בעיתונות צבאית, ומיעוט קטן מביניהם הינו בעל ותק קצר. רשות החרדים בתא ביצורו שונה שנות הותק שלהם, במקצוע ויזיהו השתיכוותם למערכות התקשרות השונות על פי הנתחנים המצויים בידינו, מצורפת כנספה "ד".

תא הכתבים הצבאים מנוהל על ידי חבריו ובראשו עומד יו"ש וראש שנבחר על ידי חברי התא. בחירות יו"ר התא, צירופים של חברי חדשים לתא או כל עניין אחר נעשו באמצעות פגישות פנימית של התא, ואין לגולם חיצוני כלשהו, ובכלל זה דובר צה"ל, כל זיקה לניהול התא ולהחלטות המתකבות על ידו.

נושא קבלת חברי חדשים לתא עלה מדי פעם לדין בהנהגת התא עקב בקשות של אמצעי תקשורת שונים להתקבל חברי בו. חרף מאמצים מסוימים לגבות אמות מידת להסדרת פעילותו של התא ולקבוע במסגרת גם תנאים לקבלת חברי חדשים, הדבר לא הסתיים ולא הושג הרוב הנדרש בתא לאימוץ כללי פעלול כאמור. המזיאות לאורך שנים ועד לזמן זה היא, אפוא, כי אין בנמצא כללים כלשהם לפועלות התא, וחסרות אמות מידת מוגדרות לחברות בתא; בקשות של אמצעי תקשורת להתקבל בחירות בתא נבחנות וモכרעות על פי שיקולים נקודתיים ויחסים כוחות, ללא מישנה סדרה כלשהי (הודעת יו"ר תא הכתבים הצבאים לדובר צה"ל מיום 10.7.18).

מצב דברים זה שבו, מצד אחד, כתבי תא הכתבים הצבאים זוכים בمعנה מיוחד מדבר צה"ל, ומצד שני, בקשות של אמצעי תקשורת להתקבל חברי בתא נדחות שלא על בסיס אמות מידת כלשהן, הצמיחה את העתירה הנוכחית התלויה ועומדת של כל התקשורת המקוון Times of Israel, שבקשתו להתקבל לחבר בתא נדחתה. מזיאות זו העלתה את הצורך לבחון

לעומק את אופי המענה הניתן על ידי דובר צה"ל לכל הכתבים המסקרים ענייני צבא מצד אחד, ולקבוצת הכתבים הצבאים החברים בתא הצד שני, ולגבות/amות מידה להבניתה הקשר המקצועני של דובר צה"ל עם ציבור הכתבים הצבאים על סוגיו השונים, שיעמדו במחן משפט וציבורי (הודעת דובר צה"ל ליו"ר תא הכתבים הצבאים מיום 11.7.18).

על רקע מצב דברים זה הוקמה ועדה זו.

11. סוגיות להכרעה

הסדר הקיים כיום, שמתקיימת בו אבחנה בין שתי קבוצות כתבים מבחינת סוג הקשר המקצועי המתקיים בין דובר צה"ל, מעלה שאלות במישור המשפט וציבורי, שאלת עיקרון:

שאלה ראשונה: האם עצם קיומה של אבחנה בין שתי קבוצות כתבים שלכל אחת ניתן מענה מסווג שונה בידי דובר צה"ל, לעומת אחד עם עקרונות המשפט הציבורי הנוגעים בדרך הפעלת הסמכות המינימלית בידי הגורם המוסמך?

שאלה שנייה: ככל שאבחנה כזו עומדת במחן כללי המשפט, האם היא נחוצה ורצויה במחן המעשה?

שאלה שלישיית: ככל שאבחנה בין שתי קבוצות הכתבים היא חוקית מבחינה משפטית, ורצויה מבחינה מעשית, האם מבחן ההשתיכות לקובוצה המיוحدת יכול וראוי שיתבסס על עצם החברות בתא הכתבים הצבאים, או שמא יש מקום לבחן אחר; ואם מבחן אחר, מהם עיקרו?

נדון בשאלות אלה אחת לאחת.

12. אבחנה בין קבוצות הכתבים במחן המשפט

קיום אבחנה בין שתי קבוצות כתבים מבחינת טיב הקשר עם דובר צה"ל מצריך את העמדתה במחן המשפט הציבורי. שאלת זו מעלה לדין את משמעות ערך השוויון במשפט החוקתי והמיןלי בהקשר בדרך הפעלת סמכויותיו של דובר צה"ל ביחס לשתי הקבוצות.

(א) הזכות לשוויון במישור החוקתי

השוויון נימנה על עקרונות היסוד של מדינת ישראל, והוא ערך מכונן באופי הדמוקרטי שלו. הוא "מנשמת אףו של המשפט החוקתי שלנו כולם" (השופט לנדיי בbg"ץ 98/69 ברגמן ג'. שר האוצר, פדי כג(1) 693). עקרון זה מלווה את המשפט החוקתי בישראל משחר קיומה של המדינה, והוכר בתחום כזכות אדם הלכתית אשר התבסה, בין היתר, על הכרזות העצומות של המדינה ועל ערכיה של ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטיבית (א. ברק, *כבוד האדם, הזכות החוקית ובנותיה*, כרך ב', עמ' 686 והموואות שם) (להלן – ברק, *כבוד האדם*). עקרון זה קיבל

חיזוק ניכר בעקבות חקיקתו של חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, כאשר ערך השוויון החוקתי הוכר בהלכה הפסוקה בזכות אדם הנגזרת מזכות היסוד לכבוד האדם (בג"ץ 6427/02 התנוועה למען איקות השלטון בישראל נ. הכנסת ישראל, פד"י סא(1) 619, 774 (2006) (להלן – התנוועה למען איקות השלטון).

על פי פסיקת בית המשפט העליון, זכות האדם לכבוד כזכות חוקתית כוללת בחובה את אותם היבטים של השוויון המגשים את הערכיהם המונחים בסיסו לכבוד האדם. ערכים אלה מעצבים את הזכות לשוויון כנגזרת של כבוד האדם (ברק, כבוד האדם, עמ' 689). הזכות החוקתית לשוויון אינה מוגבלת רק למצבים של השפה וביזוי, אך מנגד, גם אינה משתרעת על מלאה היקפה של הזכות לשוויון אילו הוכחה זכota זו בזכות חוקתית עצמאית בחוק היסוד. מכאן, שהזכות לשוויון כחלק מכבוד האדם, כוללת את אותם היבטים של השוויון הקשורים קשר ענייני הדוק לכבוד האדם. בגיןה של זכota זו יכולו גם מעשים או מחדלים שיש בהם הפליה, אפילו אין בהם השפה וביזוי, ובלבך שהם קשורין "בקשר הדוק לכבוד האדם כمبرטה אוטונומיה של הרצון הפרטני, חופש בחירה וחופש פעולה, וכיוצא בזו היבטים של כבוד האדם כזכות חוקתית" (פרשת התנוועה למען איקות השלטון, שם, עמ' 687, (הנשיא ברק)).

ערך השוויון הוא בעל משמעות מורכבת ששורשו בשלילת הפליה. אולם לא כל אבחנה ממשעה הפליה, ולא כל הבדל בהתייחסות אל אנשים או קבוצות שונות מהויה פגיעה בשוויון. ההגדירה הנפוצהiae לה שוויון הינה "יחס שונה אל שווים; פירושה – *יחס בלתי* שווה ובלתי הוגן *למי* שראויים *לאו*תו *יחס*" (בג"ץ 678/88 כפר ורדים נ. שר האוצר, פד"י י"ז (2) 501, 507 ; בג"ץ 4805/07 המרכז לפולקליזם היהודי – התנוועה ליהדות מתקדמת בישראל נ. משרד החינוך, פד"י ס"ב (4) 571,

5- 624 (2008) ; בג"ץ 6407/06 דורון ואח' נ. שר האוצר תק-על (3) 4567 (2007) ; מכאן, שערון השוויון מניח גם קיומם של טעמים ענייניים המצדיקים שונים רלבנטי בהתייחסות לגורמים השונים זה מזה בשונות רלבנטית, ובהתקיים שונים זה אין מדובר במצב של הפליה (בג"ץ 1703/92 ק.א.ל קווי אויר למטען בע"מ נ. ראש הממשלה, פד"י נב(4) 193, 1-230 (1998)). כדי לבחון האם מדובר בהפליה בין שווים או באבחנה לגיטימית בין שונים המאפשרת יחס שונה, יש לעמוד על תכלית הפעלת הסמכות السلطונית ועל הניסיבות המיעילות של המקרה (עמ' 343/09 הבית הפתוח בירושלים נ. עיריית ירושלים תק-על – (3) 3440).

כאשר עולה טענה חוקתית בדבר פגיעה בזכות לשוויון, יש לבחון אותה בשלושה שלבים: ראשית, האם מדובר במצב של אי-שוויון אמיתי או בשוני רלבנטי בין גורמים שונים העשי להצדיק התייחסות לא שוויונית? שנייה, אם מדובר באי שוויון, האם נגע השוויון במובנו הקשור קשר הדוק לכבוד האדם; אם התשובה חיובית, משמעות הדבר כי נגעה זכota חוקתית לשוויון; בנסיבות אלה, הבדיקה עוברת לשלב השלישי, הבחן האם קיימת הצדקה חוקתית נגעה בזכות לשוויון. תפיסת המשפט החוקתי היא כי ההגנה החוקתית על זכויות

היסוד – ובתוכו השוויון – אינה הגנה מוחלטת. זאת, לאחר שבחברה פוליטית מאורגנת קיימים ערכיים וఆינטראסים כללים חיוניים העשויים לעיתים לעמוד בוגר לזכות היסוד, אך עדין יש להתחשב בהם ולתת להם את משקלם הרואי. אם לא ניתן משקל ראוי לאותם אינטראסים חשובים, עניינו של הכלל עליל להיפגע. לפיכך, מתחייב איזון בין ההגנה על הזכות החוקתית מפני פגיעה לבין הגשמה אינטראס ציבורי נוגד. איזון זה מורה מתי ובאיזה נסיבות פגיעה בזכות חוקתית תהווה פגיעה לגיטימית שיש להכיר בה. התנאים לקיומה של פגיעה לגיטימית בזכות חוקתית מפורטים בסעיף 8 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, (פיסקת הגבלה). תנאים אלה הם שלושה במצטבר: פגיעה המתyiשבת עם ערכיה של המדינה, שנועדה לתכליית רואיה, ומידתה אינה עולה על הנדרש. פגעה בזכות חוקתית העומדת בשלושת התנאים הללו מוכרת כפגיעה המתyiשבת עם הערכים החוקתיים.

עד כאן לניתוח הזכות לשוויון במישור החוקתי.

(ב) השוויון בזכות אדם עצמאית במשפט המינהלי

כאמור, הזכות החוקתית לשוויון זכויות הנגורות מ"כבוד האדם", אינה מתרפרשת על מלאה היקפה של הזכות לשוויון במשפט. ישנו מצבים בהם פגעה בשוויון אינה נגרמת מכבוד האדם, ובן-אינה נשלטה על ידי המשפט החוקתי. מצב פגעה אלה מוצאים את מקומם במשפט המינהלי, העוסק בזכות לשוויון עצמאית כללית שנועדה להגשים – פרט לכבוד האדם – עקרונות של צדק, הגינות ותום לב (בג"ץ 720/82 אליצור, איגוד ספורטיבי דתי סניף נהריה נ. עיריית נהריה, פד' לז(3), 20 ; בג"ץ 4124/00 יקוטיאלי נ. השר לענייני דתות (2010), פסקה 35 (הنسיהה בינייש) ; ברק, כבוד האדם, עמ' 698). עקרון השוויון המינהלי מטיל חובה על הרשות המינהלית לפעול באופן שוויוני ולא מפללה כל עוד לא נקבע אחרת בחקיקה (בג"ץ 7953/87 פורוז נ. ראש עיריית תל-אביב, פד"י מ"ב(2), 309). איסור הפליה במשפט המינהלי קיים גם מקום שההפליה אינה פוגעת בזכות החוקתית לשוויון, וכי להציג לצורך כך שהעדפה או הבחנה בין קבוצות אנשים אינה בלתי מוצדקת על יסוד שיקולים ענייניים וסבירים (ברק מדינה, שוויון ואיסור הפליה: היקפה של החובה "לנטREL את השונות", ספר שטרסברג-כהן, עמ' 208 (2017) ; אריאל בנדור, "שוויון ושיקול דעת שלטוני – על שוויון חוקתי ושוויון מינהלי", ספר שmagר – מאמרים, חלק א', עמ' 287 (2003)). ערך השוויון במשמעותו הרחבה והעצמאית מחייב את כל רשותות המינהל (דפנה ברק-ארז, *משפט מינהלי*, (2010) כרך ב', עמ' 678, (להלן – ברק ארז).

עליה מכך, כי כל פגעה בזכות חוקתית לשוויון תהווה גם פגעה בזכות העצמאית לשוויון במשפט המינהלי, אך לא כל פגעה בזכות העצמאית לשוויון במשפט המינהלי תהווה בהכרח פגעה בזכות החוקתית לשוויון הנגורות מכבוד האדם, שהוא צורה ממנו (בג"ץ 9722/04 פולגת ג'ינס בע"מ נ. ממשלה ישראל (2006) (להלן – פרשת פולגת). ואולם, המשפט המינהלי

עוסק במצב הפליה המתפרשים על תחומיים רחבים בחוי אדם שאינם קשורים בהכרח לכבוד האדם (בג"ץ 4806/94 ד.ש.א. *aicohot h'sabiba be'um n. sh' ha'ozar*, פדי נב(2) 193, 5-204; בג"ץ 2599/00 יתד נ. משרד החינוך, פדי נו(5) 843, 834, ופרשת פולגת, שם). שלבי הבדיקה המשפטית של הפגיעה בשוויון המינורי הם שניים: ראשית, האם מתקיימת הפליה שלא כדין בין גורמים שווים זה לזה, או אבחנה לגיטימית בין גורמים בעלי שונות רלבנטית זה מזה; שנית – אם מתקיימים אי שוויון על פי המשפט המינורי, האם ניתן להוכיחו מטעמים רלבנטיים, ענייניים וסבירים בסיקולי צדק והגינות מינרית.

(ג) התפתחות עילת הפגיעה בשוויון במשפט המינורי

עלית הפגיעה בשוויון במשפט המינורי עברה שינויים והתפתחות במהלך השנים, וחלק מהאירועים המשפטיים הכרוכים בהתפתחות זו נוגעים לעניינה של התקורת ולכתב עיתונות.

בעבר, נתה המשפט להכיר בעילת הפליה המינרית רק כאשר הוענקה לעוטר זכות עצמאית בדיון לקבלת טובת הנאה מסוימת אשר נשלה ממנו שלא כדין, וזאת ללא זיקה הרכעית להתנהגות הרשות המינרית כלפי אחרים. הגישה הייתה כי הפליה כשלעצמה אינה יוצרת זכות, ולכן אינה יכולה לשמש עילה למתן סעד. בbg"ץ 29/62 שלום כהן נ. שר הבטחון, (פ"ד"י ט"ז, 1023 (1962)) נפסק, כי כתוב צבאי אינו זכאי לבוא בדרישה לדובר זה"ל לשפטו בפעולות עידכוון ותידרכו שהוא מקיים עם כתבים צבאים, זאת מאחר שלא הוקنته לו זכות עצמאית בדיון לזכות בשירות כזה מהדובר, אף שהירות כזו ניתן בפועל לעיתונאים אחרים. נקודת המוצא שהנחתה את בית המשפט אותה עת הייתה כי "מעשה של הפליה אינו יכול לשמש עילה להתערבותנו אם לא הראה לנו המבקש שאותו מעשה פגע בזכות כלשהי שבידו" (השופט ויתקין, שם, עמ' 1027). השופט אולשן פסק באותו עניין כי – "על המבקש להציג על זכות המוכרת בחוק. הפליה בין המבקש לבין אחרים, ככלעצמה, אינה יוצרת למבקש זכות מוכרת כזאת" (שם, עמ' 1031). (ברק אroz, שם, עמ' 2-681).

עם השנים נזנחה תפיסה זו, ואת מקומה תפסה גישה לפיה על הרשות המוסמכת להפעיל את שיקול דעתה בדרך הוגנת ו邏輯ית ענייניים וסבירים גם במקום שלא הוענקה לאזרוח זכות מוקנית לטובת הנאה מכח הדיון; די לעניין זה בקיומו של אינטרס לגיטימי בידי האזרוח להתייחסות בלתי מפללה של הרשות המינרית כלפי (bg"ץ 840/79 יונס נ. מנכ"ל הבונים בישראל נ. ממשלת ישראל, פ"ד"י ל"ד(3) 729 (1980); bg"ץ 509/80 יונס נ. מנכ"ל משרד ראש הממשלה, פ"ד"י לה(3) 589 (1981)). במקרה האחרון, זכה העוטר בסעד בעתרה שהגיש נגד סיروب הרשות השלטונית להעניק לו תעוזת עיתונאי מטעם לשכת העיתונות הממלתית בגיןוק שהוא כתב של מקומון, בעודו שניתנו תעוזות לעיתונאים אחרים הקשורים לאמצעי תקשורת ארציים. באותו עניין נפסק כי די בקיום אינטרס כלכלי ישיר של העוטר בקבלת

תעודה עיתונאי כדי לבסס את טענותיו בדבר הפליה שלא כדין כלפיו, וזאת גם אם אין בידו זכות מוקנית מן הדין לקבל תעודה עיתונאי (ראו גם בג"ץ 5627/02 סיף ג. לשכת העיתונות הממשלתית, פד"י נח(5) 70 (2004). (להלן – עניין סיף).

מאוחר יותר, בbg"ץ 181/96 **כלי תקשורת עיתון "הארץ" נ. הרמטכ"ל**, (פדי נ(5) 45 (1996)) נתקבלה טענה הפליה שהעלתה כלפי תקשורת נגד דובר צה"ל שענינה הדrhoתו משירותי הדובר ביחס לאמצעי תקשורת אחרים. בית המשפט פסל את מעשה ההדרה בשל עצם קיום הפליה שלא כדין, ללא שנדרש לשאלת אם קיימת בידי העותר זכות מוקנית לקבל שירותים דובר, וכן אמר השופט מ. חשין באורתו עניין (עמ' 49):

"אחד – מוסכם על הכל כי שומה עליון, על דובר צה"ל לנוכח בשוויון כלפי כל אמצעי התקשורות, ובهم עיתון "הארץ", ושלא להפלות את עיתון "הארץ" לרעה. שניים – צה"ל אינו חייב לחיך לעותרים... שלושה, ביחסו עם אמצעי התקשורות, יביא דובר צה"ל במנין שיקוליו כי אין הוא מעניק פריבילגיות ואין הוא עושה מהחותם. ולבסוף, אם יתקל עיתון "הארץ" בעתיד באירוע אשר לדעתו יש בו כדי להפלותו לרעה ביחס לאמצעי תקשורת אחרים, זכותו שמויה לו לשוב ולפנות לבית המשפט...".

בפסקה נוספת הקשורה בטענות הפליה בעניינים של עיתונאים הבהיר בית המשפט כי יסוד הנגישות למידע לצורך העבודה העיתונאית קשור קשר הדוק לחירות הביטוי ולחירות האזרוח לקלוט מידע ולהפיצו (השופטת דורנר בעניין סיף, שם, פסקה 5). מכאן, גם אם קיבלת העותד עיתונאי אינה תנאי לעיסוק בעיתונאות, יש בקבלה חשיבות מעשית ממשית בהינותו: האחת – יתרון מڪצועי מהפצת ידיעות שלשלכת העיתונות הממשלתית מפייה, והשתתפות בסינוי עיתונאים שהלשכה עורכת; והשנייה – מתן נגישות, בזכות התעודה, אל רשותו שלשלטון ואל מקורות המידע. העותד העיתונאי היא, אפוא, "אינטרס חברתי מוגן לעיתונות חופשית ולסיקור פתוח" (דורנר, שם).

האינטרס בקיום שוויון בין אמצעי תקשורת ועיתונאים, ומתן מלאה אמצעים להגשים את העבודה העיתונאית, אינם מתחזים באמצעות התקשורות בלבד, אלא הם משקפים אינטרסים ציבוריים כלליים רחבים לעיתונות חופשית ברמה גבוהה. על הרשות המינימלית להתחשב באינטרס כללי זה ולחתה לו משקל הולם בהחלטותיהם.

התפתחות זו במשפט הביאו לכך שטענת אי שוויון והפליה עשויה להצדיק כשלעצמה מתן סעד במשפט המינימי, וזאת גם אם אין מדובר בפגיעה בזכות עצמאית מן הדין של העותר. עצם מעשה הפליה שהרשות המוסמכת אחראית לו הינו מקור למתן סעד לצורך תיקונו. ככל שהאינטרס המוגן של העותר עוצמתי יותר, כך מידת התערבות המשפט לתקן הפליה גוברת.

ניתן לסכם ולומר:

השוון הוא ערך חוקתי הנגזר מכבוד האדם; הוא ערך עצמאי במשפט המינהלי, שמשמעותו בהקשר זה רחבה יותר, ומתפרשת גם על מוצבים שבהם הפגיעה בו אינה כרוכה בפגיעה בכבוד האדם. בכלל מצב בו מועלית טענה של פגיעה בשוויון מתעוררות השאלה הבאות: **האחת** – האם מדובר באיש שוון בין קבוצות דומות או שות, או שמדובר בהתייחסות לא שווניות שהיא לבננטית לקבוצות בעלות שונות לבננטית, שאם כך אין מדובר בפגיעה בשוויון; **השנייה** – האם מדובר בפגיעה בשוויון במשפט החוקתי או במשפט המינהלי, שכן התנאים לבחינת הלגיטימיות המשפטית של הפגיעה עשויים להיות שונים בשני המוצבים; **השלישית**, אם מתקיים אי-שוויון חוקתי, לבחינת אופייתה של הפגיעה ומידת הצדקה נועשות על פי פיסקת ההגבלה **שבחוק יסוד**; **כבוד האדם וחירותו**; אם הפגיעה היא בשוויון המינהלי, תיבחן מידת הצדקה של הפגיעה על פי אמות מידה של המשפט המינהלי, קרי: לבננטיות, עניינות, סבירות והגינות השיקולים העומדים ברקע הפגיעה. מידת הצדקה המשפטית לפגיעה בשוויון בשני המוצבים עשויה לנבוע מכך של הרשות המינלאית להתחשב בערכיים ואינטרסים כלליים העולמים לה tangent בשוויון, ומצדיקים בתנאים מסוימים פגיעה בזכות הפרט (בג"ץ 50/2016 חורב ג. שר התמחורה, פדי נא(4) עמ' 1, פסקה 49; פולגת, שם, פסקה 15).

בשל מרכיבות השיקולים שעל הרשות המינלאית לשקל, וחובתה לאוזן בין ערכיים נוגדים, היא נוערת לא אחת בקביעה מראש של קритריונים כלליים מוחדים, האמורים להדריכה בקבלת החלטותיה במוצבים נקודתיים. כללים אלה אמורים להיות אובייקטיביים, לבננטיים, ענייניים וסבירים, וחשיבותם טמונה בהנחה הכללית שהם מוספקים לרשות בפועלה השוטפת.

13. הקשר בין דובר צה"ל לחבריו תא הכתבים הצבאים – סיווגה של טענה אי-שוויון
אםצעי תקשורת שונים טענים נגד דובר צה"ל כי קיומה של קבוצה מיוחדת של כתבים צבאים המקבלת שירות מיוחד מהדובר בגין כך לכל הכתבים המקרים ענייני צבא מהוות הפליה פסולה שיש לתקן.

לטענה זו יש להתייחס בשלושה מישורים:

אחד – האם מתקיים אי-שוויון בין שתי הקבוצות או שמי שוני לבננטי בינהן, המצדיק הסדר שונה בגין כך לפחות אחד מהם עולה כדי הפליה?

השני – אם מתקיים אי-שוויון, האם הוא אי-שוויון חוקתי או מינהלי?

השלישי – האם אי-שוויון, ככל שקיים כזה, מצדך מבחינה משפטית לאור הנסיבות והמטרות המונחות בסיסו תפקידו וסמכויותיו של דובר צה"ל?

עמדת הוועדה בתמיכת היא זו:

ראשית, ענין לנו במצב של אי שוויון בין גורמים זהים או דומים, להבדיל מהבחנה לגיטימית בין גורמים שונים. ציבור הכתבים המסקרים ענייני ציבור הוא ביסודו ציבור אחד הפועל למטרה דומה, ולכן אבחנה שיווצר הגורם המושך בהתיחסות בין מרכיביו השונים מעלה שאלה של אי שוויון שיש לבחון את הלגיטימיות שלה בכלים משפטיים.

שנייה, מדובר כאן באי שוויון מינהלי להבדיל מי שוויון חוקתי. ענין לנו באבחנה לא שוויונית בין שתי קבוצות כתבים בקשר לטיב שירות הדוברות שמקבלת כל קבוצה מדובר צה"ל. באבחנה זו אין מדובר בפגיעה הקשורה בכבוד האדם, אלא בפגיעה הנוגעת ליכולת מימוש הפוטנציאלי המקצועני של הכתב הצבאי ומציע התקשרות אליו הוא קשור באמצעות טיב הקשר המקצועי שהוא מקיים עם דובר צה"ל. ענין זה נופל בתחום אי השוויון המינהלי, ולא בתחום החוקתי, כאמור.

ושלישית, קיומה של קבוצה מיוחדת במתכונת כזו או אחרת, הזוכה לקשר מקצועי מיוחד עם דובר צה"ל, נסמכת על שיקולים מינהליים העומדים במחצן הרלבנטיות, העניינות, הנסיבות, וההגינות, ולכן ניתן להזיקה במישור העקרוני, חרף חריגתה מכלל השוויון. עם זאת, הרכבה של הקבוצה המיוחדת אינו יכול להתבסס על עצם ההשתיכות הארגונית של הכתבים הצבאים לתא הכתבים שכן זה איינו תנאי רלבנטי, ענייני, סביר ווהוגן, בין היתר, בשל העדר קריטריונים להשתיכות לתא. יש לבסס את ההשתיכות לקבוצה על תנאים אובייקטיבים, רלבנטיים, ענייניים וסבירים להשגת יעדיה ותכליתה של הקבוצה, במסגרת כלל היעדים המכוננים את פועלותיו של דובר צה"ל.

נפרט את עמדתנו זו.

14. חובת השוויון החלה על דובר צה"ל

במסגרת הפעלת סמכויותיו המינהליות, על דובר צה"ל לפעול בדרך המגשימה את תכליות תפקידו. דרכי הפעלת סמכותו צריכים להתיישב עם ערכי עניינות, סבירות והגינות. כבר נאמר כי:

"כל רשות ציבורית, כך גם הגורם המושך בצבא הינו נאמן הציבור, ומחייבת נאמנות זו נזורת חובתו להפעיל את שיקול דעתו בסביבות, בתום לב, ללא שרירות ומתוך התחשבות בכל הנתונים הרלבנטיים" (בג"ץ 6840/01 פלצמן ג. הדרטכ"ל (2005) (פסקה 15)).

במסגרת ערכיהם אלה, על דובר צה"ל לחת משקל ראוי לערך השוויון ומניעת הפליה ביחס לגורמים עימים הוא בא במגע ואשר עימם הוא מקיים קשר מקצועי במסגרת תפקידו. ערך השוויון מצוין במפורש באמנת הדוברות של צה"ל, והוא ערך מנהה בעל חשיבות מיוחדת. השוויון הוא ערך מוסד בשיטה הישראלית, והוא נושא ממשמעות מיוחדת בתחום התקשרות, שהוא "צינור החמצן" של חופש הביטוי בדמוקרטיה הישראלית (בג"ץ 953/87 פורז

ג. להט, פד"י מב(2) 309 (1988); בש 298/1988 בין ציון ציטרין ג. לשכת עורכי הדין, פד"י מא(2) 337, 9-358.

כתביהם המספרים ענייני צבא הינם נציגי התקשרות, עימם מקיים דובר צה"ל קשר שוטף יומיומי. קשר זה הוא תלת-כיווני – דובר צה"ל, הכתבם הצבאים, והציבור הרחב. מבחינת דובר צה"ל, הקשר בין ציבור כתבים נועד לשתי מטרות שיש ביניהן קשר גומלין: האחד – מבחינת הכתב – לצידו אותו במלוא המידע הרולבנטי הנוגע למערך הצבא ופעולותיו; והשני – להבטיח כי הציבור הרחב, שהוא קהל היעד של דובר צה"ל, קיבל את מלאה המידע והפרשנות הנוגעים לצבא בדרך המהירה, היילה, האמינה והמקצועית ברמה הגבוהה ביותר האפשרית. דובר צה"ל הוא הראי שדרכו משתקפות פעולות הצבא בעיניו הציבור, כאשר הכתב הצבאי מתווך ביניהם, מעביר מידע ומפרשו. הכתב מהווה חוליית הקישור בין הצבא – באמצעות דובר צה"ל – לבין הציבור הרחב. ללא קשר הדוק בין דובר צה"ל לאמצעי התקשרות, לא יוכל דובר צה"ל להגישים את מטרות תפקידו.

מצד שני, מבחינת אמצעי התקשרות, הקשר עם דובר צה"ל הוא עורך חיוני לצורך כתיבה צבאית שבשלדיו לא תיכון עיתונות צבאית. לאחר שמקור המידע הצבאי מצוי בצבא בלבד כמערכת סגורה וחסומה, הקשר עם הדובר הוא מקור המידע המהותי המרכזי שבשלדיו כתיבה צבאית אינה אפשרית. הקשר עם דובר צה"ל ומהידע הזורם ממנו הוא פן חשוב בחופש הביטוי של העיתונאי, הבנוי על קליטת מידע ומסרים, והעלאתם לאחר מכן בכתבה עיתונאית, בין בסיקור עובדתי ובין על דרך הפרשנות. לכן, הכתב הצבאי הוא בעל ציפייה לגיטימית לקבל מדובר צה"ל מידע, נתונים והסבירים שיאפשרו לו להכיר את המערכות הבוחניות לעומק ולהבין את התהליכים הצבאים לפרטיהם. מבחינת אמצעי התקשרות, אין להתעלם גם מגורם התחרות הפנימית בתחום הענף, המושפע במישרין מכמות ואיכות החומר הזורם לכתבם מכיוון דובר צה"ל. אין ספק ששוניו ברמת המידע והסבירים הנחוצים מדובר צה"ל לאמצעי התקשרות השונים משפיע על גורם התחרות ביניהם כלפי קהלי היעד שלהם. לתחרות זו נילווית משמעות כלכלית והשפעה על היבט חופש העיסוק בעולם התקשרות.

מצד שלישי, מבחינת הציבור הרחב, קיום קשר שוטף, ישיר ופורה בין דובר צה"ל לכתבם הצבאים משליך במישרין על זכות הציבור לקבל מידע ופרשנות בנושאים הצבאים בעיתוי המהיר וברמה הגבוהה ביותר. בלבד קשור כזה, זכות הציבור נפגעת באופן ממשי. נושא צבא ובוחן מונחים בראש סדר היום הציבורי מאז ימי הראשונים של המדינה, וזרימת מידע בעניינים לציבור הרחב הוא בבחינת צורך חיוני שהציבור אינו יכול להתאפשר עליו. המידע הצבאי-ביטחוני בישראל עוסק לא רק במעמדת של המדינה מבחינה צבאית-ביטחונית, אלא בתנונות הקשורים לחיה האזרחים באופן הישיר ביותר. לכן חשיבותו של נושא זה בעיניו הציבור הוא יהודי לישראל. מציאות זו מטילה הцен על דובר צה"ל והן על הכתב הצבאי ואמצעי התקשרות אחראיות מיוחדת למצות את רמה המקצועית ואת הידע וההבנה בתחום זה באופן

המייטבי ביותר. רמת העיתונאות הצבאית משפיעה על מידת האמון הציבורי במדיום העיתונאי. ככל שרמת העיתונאות יורדת, כך האמון הציבורי עלול להיפגע, והאינטרס הציבורי עלול להינזק. לפניו, אפוא, קשר תלת ציוני שמרכיביו תלויים זה בזה בקשר גומלין: דובר צה"ל זוקק לקשר עם אמצעי התקשורות והכתבים לצורך מילוי תפקידו בהבאת עניינו של צה"ל לציבור הרחב; אמצעי התקשורות והכתבים הצבאים אינם יכולים למלא את תפקידם בהבאת ענייני צבא לידיעת הצבור ללא מידע חיוני הזורם אליהם מדובר צה"ל; הצבא הרחב תלוי הэнצט. בדבר צה"ל והן באמצעותם שיזרימו אליו מידע ופרשנות בעניינה הצבאים של המדינה. מכאן – חיוניותו של קשר רב-פנימי זה בין דובר צה"ל לציבור הכתבים המסקרים ענייני צבא.

מניתוח זה נובע כי הקו המנחה ביחסו של דובר צה"ל לכל הכתבים המסקרים ענייני צבא צריך לחתור לשווון בקשר המצווע שבינו לבין הכל שהדבר אפשרי ומתיישב עם תכלית תפקידו. הדר לכך ניתן למצוא בקוד האתי לדוברים בשירות הצבורי, הרלבנטי לעניינו. תחת הכותרת "עניינות והגינות" קובע הקוד כי

"ככל, ביחסו עם אמצעי התקשורות, יפעל הדובר באורה שוויוני, סביר והוגן.ברי, כי מעט לעת קיים צורך לאוזן בין חברה זו לבין שיקולים מ Każdyים כגון תפוצה, זמינות והיתכנות מעשית. עם זאת, איזונים אלו יהיו לגיטימיים ככל שישמר עקרון ההוגנות והיחס השוויוני כלפי כל תקשורת דומים, בעלי מאפיינים דומים, על פני רצף זמן".

עם זאת, ראוי להדגש כי לצד חובת השוויון, מכיר הקוד האתי גם במצבים שבהם עקרון זה צריך להתאים את עצמו לשיקולים מ Każdyים שונים העשויים לבדוק סטייה מידתית וסבירה מערך השוויון, ובבד שסטייה זו תיעשה משיקולים לבנטים, עניינים, הוגנים וסבירים שיסודם בהגשמה יודי תפקידו של הגורם המוסמן.

15. הסיגים לשווין בפעולת דובר צה"ל

אין חולק כי מענה דוברות שגרתי שוטף בענייני צבא ניתן באופן שוויוני על ידי דובר צה"ל לכל הכתבים ואמצעי התקשורות ללא אבחנה, באמצעות המדרורים השונים שבמרכז דובר צה"ל. הכתבים הצבאים החברים בתחום הכתבים מקבלים מענה שוטף ממרכז הכתבים הצבאים, ואילו יתר הכתבים המסקרים ענייני צבא מקבלים שירות זה מהמדרורים הרלבנטים על פי המדינה אליה הם משתייכים. קשר זה מתקיים הן ביוזמתו של דובר צה"ל במשילוח הודיעות דוברות והן ביוזמת אמצעי התקשורות הפונים לשאלות לדובר צה"ל לקבלת מידע או

הסביר בנושאים שונים. המידע המוזרם בדרך זו מדבר צה"ל לכל הכתבים מכל את נפח המידע העיקרי הנוגע לפעולות הצבאית והוא מאפשר סיקור שוטף של פעילות צה"ל.

עם זאת, לאורך שנים ונכון לעת זו סברו דוברי צה"ל לדורותיהם כי, מצד המענה השגרתי הנitin לכל הכתבים, יש צורך תפקודי בקיומה של קבוצה קטנה של כתבים צבאים שיתקיים עימה קשר מיוחד מיוחד ויושקע בה ערך נוסף, בדרך של תדרוכים מיוחדים, מפגשים עם בכירים צה"ל ומערכות הבטחון, סיורים במתקנים צבאים, סיורי שטח, השתלמות וימי עיון, וכיו"ב. על פי עמדת דובר צה"ל, קיומה של קבוצה מיוחדת כזו חיונית להגשה מטרות תפקידו, וזאת, משתי בחרנות עיקריות: האחת – יצירת קבוצת התמחות בעיתונות צבאית המביאה לציבור ידע מעשר ופרשנות מיוחדת בגובה ביותר; והשנייה – הבטחת הסודיות הבטחונית ובطחת מידע הנדרשים בקשר מיוחד מיוחדים ביחס אמון פרסום שונות. המגמה היא ליצור קהילת-ידע ומומחיות קטנה, המתאפיינת ביחס אמון מיוחדים, שיש בהם מחויבות לסודיות ולכבוד מגבלות פרסום כאשר הדבר נדרש. מטבע הדברים, המטרות העומדות בסיס קשור מיוחד מיוחד זה אין ניתנות להשגה בקבוצה גדולה, והניסיונו להגשים בכך לכל ציבור הכתבים המסקרים ענייני צבאណן לכשלון והוא בלתי מעשי גם מטעמים לוגיסטיים. הפרטיקה האמורה, שבה מקיים דובר צה"ל קשר מיוחד מיוחד עם קבוצת כתבים מיוחדת יושמה ממש שנים על ידי דוברי צה"ל לדורותיהם באמצעות הכתבים הצבאים המשתייכים לתא הכתבים. פרטיקה זו הוכיחה את חשיבותה ויעילותה, וביטולה עלול לפגוע קשה ברמת העיתונות הצבאית ומילא גם באינטראציוני (השו) בהקשר זה את החלטת היועץ המשפטי לממשלה בפרשת הרפז (פסקאות 283 עד 286 בה, הצד הביקורת על הנהגת הצבא על מסירת ידיעות סודיות ביותר לכתבים, צוין כי בפועל כלל הסודיות ואי הפרסום נשמרם בקפידה על ידי קבוצת הכתבים הצבאים).

16. האם קיום קבוצה מיוחדת של כתבים צבאים לעניין הקשר עם דובר צה"ל מתיישב עם הדין?

קיים קבוצה מיוחדת המכבלת שירות מיוחד מדבר צה"ל חורג מכל השוויון החל על דובר צה"ל כלפי כתבים המסקרים ענייני צבא. יש לראות את הקבוצות השונות המרכיבות את ציבור הכתבים המסקרים ענייני צבא כבעלויות שויזן ולבנטיבניים, ולא כקבוצות שיש ביניהן שונות רלבנטית. הפונקציה המאפיינת את הציבור זהה היא זהה, והציפייה הלגיטימית של הכתבים הנימנים עליו לקבל מידע לצורך עבודתם העיתונאית דומה. לפיכך, יצירת אבחנה בין שתי קבוצות כתבים מבחינה טיב הקשר המיוחד שקיימים הדבר עם כל אחת מהן, חורג מחובת השוויון.

עניינו בא שוויזן שמקורו במשפט המנהלי, להבדיל מהמיشور החוקתי, שכן אין מדובר כאן בפגיעה בכבוד האדם החוקתי. לפיכך, בדיקת חוקיות החריגת מהשוויון צריכה

להיעשות בכלים של המשפט המינהלי, הבודנים את חוקיות השיקולים המנחים את הרשות המוסמכת במדיניותה, שעליהם להיות לבנטאים, עניינים, סבירים וhognins.

בחינת שיקולי הרשות המוסמכת יש לעשות בשני מישורים: האחד – האם עצם קיום אבחנה בין שתי קבוצות כתבים מסוימים ענייני צבא לצורך קידום יעד תפקידו של דובר צה"ל עומד בבחן המשפט המינהלי? השני – האם התייחסות דובר צה"ל לחבריו תא הכתובים הצבאים כ"קבוצה מיוחדת" מעצם השתיכותם הארגונית לתא עומדת בבחן הדיין?

נעיר במאמר מסווג כי במהלך עבודתה של הוועדה, הופיעו בפניה גורמים שונים אשר העלו טענות כי הנקודות על כך שאין להם כל ייצוג בקבוצה מיוחדת המזוהה עם תא הכתובים הצבאים. על גורמים אלה נימנים עורכי כל תקשורת, וכן עיתונאים אינדיבידואליים הפעלים בעיתונות כתובה, מקוונת ומשודרת. מנגד, מרבית הדוברים שהופיעו בפני הוועדה – הן משורות הכתובים, והן מטעם רשותות מוסמכות במערכת הבטחון, הביעו עמדה לפיה עצם קיומה של קבוצה מיוחדת של כתבים צבאים, בעלת מספר משתפים קטן, היא כורה למציאות ביצועו תפקידו של דובר צה"ל, וביטולה יהיה כרוך בפגיעה בייעדי הדוברות הצבאית ובנזק ציבורי-תקשורתי בלתי נמנע.

17. אבחנה בין שתי קבוצות כתבים – מתיחסת עם הדיין חרף אי השוויון

הועדה סבורה כי, חרף פגיעה בשוויון הכרוכה בקיום קשר מיוחדי שונה של דובר צה"ל עם שתי קבוצות הכתובים הצבאים, קיימים שיקולים לבנטאים ועניינים לקיום אבחנה זו, והם עומדים בבחן הסבירות וההגינות. האבחנה מתבססת על שיקולים לבנטאים ועניינים של דובר צה"ל, המעוגנים בייעדי תפקידו ובצורך להשיגם בדרך המיטבית. האבחנה נועדה לקדם את התכליות המרכזיות של הדוברות הצבאיות ואת האינטראס הצבורי הכללי להסביר את העיתונות הצבאית על ידי השקעה מיוחדת בקבוצה קטנה בעלת מובהקות מיוחדית, ותוך ביסוס ייחסי אמון מיוחדים המתחייבים בנושאים בטחוניים ורפואיים. יתר על כן, אופי הפעולות של דובר צה"ל עם הקבוצה מיוחדת אינו מאפשר מבחינה לוגיסטית את פרישתה על פני קבוצה גדולה של כתבים. משאביו של הדובר מוגבלים, ועליו להשקייעם אותם בדרך המיטבית להשגת יעדי תפקידו. השקעת ערך מוסף בקבוצת כתבים צבאים, העומדת בתנאי סף מסוימים, מהוות ניצול יעיל של משאים אלה וממשת בצורה שלמה יותר את יעדי תפקידו של דובר צה"ל. שינוי השיטה וביטול קיומה של קבוצה מיוחדת עלול לגרום נזק לתכליות הדוברות שכן הרשות המוסמכת תהיה סלקטיבית הרבה יותר בשחרור מידע חשוב ורפואי לתקשורת, והכוחות המוביילים בעיתונות הצבאית לא ימצאו את יכולותיהם להביא בפני הצבא מידע ופרשנות ברמה הגבוהה ביותר. שיקולי הדובר בעניין זה הם, כאמור, לבנטאים, עניינים וסבירים בהיותם בנויים על איזון ראוי של השיקולים הضرריים לעניין, המתחברים ביניהם (ענין פולגת, שם, פסקה 13).

במיוחד העקרוני הוועדה סבורה, כאמור, כי חרף העובדה שקיים קבוצה מיוחדת של כתבים

ocabaim sotah b'mida mosi'ah me'urakh shovu'im, yesh basitiyah zo nchicot v'hinnot, v'hia svara v'midatit m'bchinat hikpha. shelilit apshrot zo meshma'ah fge'ah apshrit b'tefkodoo shel dober zeh'l, v'la' pachot m'ak - fge'ah ba'interes ha'zivori l'kbel midu' v'perashonot b'unini' zba'a brama me'umika b'mi'od b'cavof l'machovivut le'shmira soudiot v'betachon midu'.

יש להדגиш עם זאת, כי המחויבות לערך השוויון מחייבת כי הפטיה ממנה תהיה מוגבלת רק לאותו תחום ענייני שלא ניתן לחלקו עם ציבור הכתבים הרוחב המスキרים ענייני זבא. בכך נבחנת מידתיות הפטיה, סבירותה ותקינותה המשפטית.

18. זיהוי הקבוצה המיוודת עם חברי תא הכתבים אינו מתישב עם הדין

בעוד עצם קיום אבחנה אפשרית בין שניים צבאים לצורך טיב הקשר עם דובר zeh'l מתישב עם כללי המשפט המינהלי, היצמדות דובר zeh'l לדורתו לשיטה לפיה הקבוצה המיוודת בנויה מכתבי תא הכתבים הצבאים, אלא קרייטרוניים ערכיים כלשהם לעניין ההשתיכות אליה, אינה מתישבת עם הפעלה תקינה של הסמכות המינהלית. אלה הטעמים: הקבוצה המיוודת מורכבה לאורך שנים מכלל הכתבים הצבאים החברים בתא הכתבים, ואין בלחם. השתיכותם לקבוצה המיוודת נמדדת על פי השתיכותם הארגונית לתא, ואני מתבססת על אמות מידת ערכיות כלשהן. משכך, כל כתב צבאי באשר הוא, החבר בתא, נכלל בקבוצאה,ומי שאינו חבר בתא, ממילא אינו נכלל בה. תא הכתבים הצבאים עצמו חסר קרייטרוניים ענייניים כלשהם המתווים את פעילותו הכללית, ובכלל זה כללים לקבלת חברים חדשים, והמאצים שננקטו בעבר לקבוע אמות מידת כלשהם בעניין זה נכשלו. משכך, קשה גם להגדיר את שיקולי תא הכתבים הצבאים בהחלהתו אם לקבל או לדוחות בקשה של אמצעי תקשורת שונים להתקבל לשורותיו חברים בו. מבחינת דובר zeh'l, משמעות הדבר היא כי כיום, ההשתיכות לקבוצה המיוודת עימה הוא מקיים קשר מיוחד מיוחד נשאת אופי טכני-ארגוני, להבדיל מאופי ענייני-ערבי. אף שעלה תא הכתבים הצבאים נימנים אמצעי תקשורת מוביילים בכל תחומי המדינה, אין זה ברור שכלי חברי התא לא יוצא מן הכלל עונים בהכרח לאמות המידה הענייניות לצורכי השתיכות לקבוצה המיוודת, כשם שאין זה ברור שאמצעי תקשורת שאינם חברים בתא ממילא אינם מתאימים להשתיך לקבוצה המיוודת. לפיכך, המצב הנוכחי שבו קיימת זהות פרטנאלית מתחייבת בין חברי תא הכתבים הצבאים לבין חברי הקבוצה המיוודת לצורך הקשר עם דובר zeh'l שאינו תקין, ויש לשנותו.

פועל יוצא מכך הוא – כי גם בהנחה שעצם קיומה של קבוצה מיוחדת הוא לגיטימי וראוי, אין מקום להמשך המצב הקיים שבו קיימת חפיפה מלאה בין החברות בתא הכתבים הצבאים לבין החברות בקבוצה המיוודת לצורך הקשר המיוודת עם דובר zeh'l. נדרשים קרייטרוניים ענייניים וסבירים אשר יגדירו את התנאים להשתיכות כתבים צבאים לקבוצה

המיוחדת כדי להגשים באופן מלא את תכליות קיומה במסגרת יעד תפקידו של דובר צה"ל. על קרייטרוניים אלה להיות הוגנים, סבירים ושקופים לכל. עליהם לקדם את מטרות הדוברות הצבאית ולהתאחד עם האינטראס הציבורי.

הועדה רואה, אפוא, את עיקר תפקידה בהצעת מבנה עקרונית להשתיכות כתבים צבאים לקבוצה המיוחדת בהתחשב בנתוני היסוד שישקיימים כדי להשתיך אליה, ובאיזה המספר המתאים לה.

19. מאפייני השתיכות לקבוצה המיוחדת

אליה הקווים המנחים את הוועדה לצורך גיבוש התנאים להשתיכות לקבוצה המיוחדת:

- (1) המטרה העיקרית בקיום הקבוצה המיוחדת היא לקדם את המטרה של מיזמי הרמה המקצועית של העיתונות הצבאית לרף הגבוה ביותר האפשרי באמצעות העשרה הידיע, היכרות והבנה של הכתבים הצבאים את מערכות הצבא ודרכיו פעולתו. כל זאת, כדי להביא בפני מגזרי הציבור השונים מידע ופרשנות בענייני צבא ברמה הגבוהה ביותר;
- (2) על הקבוצה המיוחדת להיות בעל רמת אמון ומחוייבות לסודיות ובטחון מידע ברמה מתאימה.
- (3) השגת המידע של דובר צה"ל ושיקולים לוגיסטיים מחייבים כי היקפה של הקבוצה המיוחדת יהיה מוגבל, ויכלול כ-25 כתבים צבאים.
- (4) במסגרת הכללים, ראוי לקבוע יחס סביר בין התנאים הפרטוניים שכחוב צבאי צריך לעמוד בהם לצורך השתיכות לקבוצה, לבין מקום ומעמד של כל' התקשרות בהם מועסקים הכתבים, שראוי לכבד את בחירותם האוטונומית מי ישתחף מטעם בקבוצה המיוחדת.
- (5) כדי לעמוד ב מבחני הסבירות וההגנות, יש להקפיד על כך שהיחס בין המענה הכללי הניתן על ידי דובר צה"ל לכל הכתבים המスキרים ענייני צבא לבין הקשר המקצועי המיוחדר הניתן על ידו לקבוצה המיוחדת ימצא ככל האפשר את מה שניתן להעניק לקבוצה הרחבה בשים לב להיקפה ולרב-הגוניות שלה. השירות לקבוצה המיוחדת יהווה חריג לכלל, וישתקף בכך בסוגי פעילות ותוכן שלא ניתן לקיים על פי טיבם אלא בקבוצה מצומצמת בהיקפה שחבריה עומדים בתנאים מוקדמים מסוימים.
- (6) האמור כאן אינו בא לשולול קשר פרטוני אפשרי של דובר צה"ל עם כתב צבאי מסוים על בסיס אינדיידואלי ולצורך עניין מסוים, שלא במסגרת הקבוצה הרחבה או הקבוצה המיוחדת וככל>Status תפקידו של דובר צה"ל מחייבים. נושא זה של קשר פרטוני של

הדבר עם כתב מסויים או קבוצה כתבים לצורך עניין מסוים לא נכלל במסגרת השאלות שהופנו לבדיקה הוועדה, ולכן לא נהיב על כך. נסתפק בהערה כי הפרטיקה הקיימת לפיה מתקיים לעיתים קשר אינדיבידואלי בין דובר לבין עיתונאי או עיתונאים מסוימים לצורך עניינים מסוימים מוכרת ומקובלת הן בתחום העיתונות הצבאית והן בתחום עיתונות אחרים. עם זאת, גם בוגר זה ישנה סטייה מעקרון השווון, ולכן ראוי כי סטייה כזו תיעשה במשורה, ותעמור בסטנדרטים של מדיניות דוברות עניינית, הוגנת וסבירה שתנתן מענה אמיתי ו邏輯י לטענה אפשרית בדבר הפליה ויחס של העדרפה משיקולים לא ענייניים.

ברוח קווים מנהים אלה, נראה לוועדה כי יש לפעול בדרך הבאה כדי להשיג את היעדים הרואים של דוברות זה"ל:

ראשית, להגדיר אמות מידת פרטוניות-מקצועית לכתב צבאים אשר יבטיחו כי המשתייכים לקבוצה מקיימים תנאי-סף אישיים ומקצועיים מסוימים הנדרשים להגשמת תכלית קיומה של הקבוצה;

שנייה, ובאופן מצטבר, במסגרת אמות מידת מוסדיות, יש מקום להעניק לכלי התקשרות השונים מעמד בבחירה הכתב הצבאי שיכלל מטעם בקבוצה, וזאת בכפוף לכך שהוא מקיים את התנאים הפרטוניים של כשרות שנקבעו לגביו.

שלישית, בשל העובדה המוגבל של הקבוצה, יהיה צורך לברור מספר מוגבל של אמצעי התקשרות, שיבחרו את נציגיהם בקבוצה; בחירת כלי התקשרות תיעשה בהתאם לקריטריונים כלליים רלבנטיים שייקבעו. הדעת נותנת כי קו מנהה בבחירה זו אמרור להביא להכללתם של כלי התקשרות מוביילים במדינה מבחינת היקף העיתונות החדשנית והצבאית שהם מקיימים.

על רקע האמור, נבחן את הקריטריונים הרואים להכללת חברי בקבוצה המיוודת.

20. קריטריונים להשתיכות לקבוצה המיוודת

כאמור, מוצע כי תנאי להשתיכות כתב צבאי לקבוצה המיוודת יתבסס על שילוב של קיום תנאים פרטוניים שיפורטו, מצד אחד, ובחירה של כלי התקשרות בו מושך הכתב הצבאי, מצד שני, וב└בד שכלי התקשרות עונה להגדרה של "כלי תקשורת מוביל" כפי שתובא להלן. הגדרת "כלי תקשורת מוביל" תונחה על ידי הנחת המוצא כי הקבוצה המיוודת תמנה כ-25 כתבים צבאים, וכי כל "כלי תקשורת מוביל" ישלח נציג אחד מטעמו לקבוצה. "כלי תקשורת מוביל" יהיה רשאי למלא מקום קבוע או זמני לנציג שמונה מטעמו כחבר בקבוצה המיוודת, וזאת למקומות שבהם נציג לא יוכל להשתתף בפעולות הקבוצה מסיבה כזו או אחרת. תנאי למינוי מלא המקום הוא כי יעמוד בכל דרישות הכללים לצורך חברות בקבוצה.

מן הכלל אל הפרט:

(א) תנאים פרגונליים-אישיים ומקצועיים – החלים על כתב צבאי כתנאי לחברותו בקבוצה

המיוחדת

מורצע כי תנאי הסף האישיים והמקצועיים שיחולו על כתב צבאי כתנאי לחברותו בקבוצה המיוחדת יהיו כדלקמן, ויהולו במקרה:

(1) כתיבה צבאית כעיסוק עיקרי

מורצע, כי תנאי לחברותו של כתב צבאי בקבוצה המיוחדת יהיה כי עיסוקו העיקרי הינו בעיתונות צבאית. ידוע, כי ישנים עיתונאים רבים העוסקים בתחום עיתונות שונים, שכתייבת צבאית נכללת בהם בהיקף זהה או אחר. לאור המגמה לצור קבוצת איכות מקצועית מיוחדת, ראוי לכלול בה כתבים צבאיים מובהקים שזה מקצועם וזווילוותם העיתונאית העיקרית.

יודע בהקשר זה כי עלתה בפני הוועדה הצעה לפצל את הקבוצה המיוחדת לשתי קבוצות משנה – האחת של כתבים צבאיים שעיקר עיסוקם בסיקור נושאים הקשורים לצבא, והשנייה – של פרשנים צבאיים, וליצור אבחנה מסוימת ביןיהן מבחינה טיב הפעילותות עם דבר צה"ל.

הוועדה שקרה הצעה זו והחלטה שלא לאמץ, וזאת בשל הקושי לאבחן לעיתים בין פונקציה של סיקור עיתונאי לפונקציה של פרשנות עיתונאית. הגבולות בין שני התחומים אינם חדים, והביקורת ביניהם עלולה ליצור קושי ומתחים מיוחדים.

על יסוד האמור, יידרש על פי הכללים כי חבר הקבוצה יהיה כתב צבאי על פי מקצועו, כאשר הכתיבה הצבאית היא עיסוקו הבלעדי, או לפחות – עיסוקו העיקרי.

(2) ותק מינימלי בעיתונות

כדי להבטיח רמה מקצועית נאותה של חבר בקבוצה המיוחדת, אין די בכך שאדם עוסק בעיתונות צבאית כעיסוק בלעדי או עיקרי. יש צורך להבטיח ولو רמת ידע ומומחיות בסיסיים בעיתונות צבאית, או, לפחות, בעיתונות כללית. לפיכך, מציעה הוועדה להעמיד כתנאי לחברות בקבוצה קיום ותק מינימלי של שניםים לפחות בעיתונות, תוך מתן עדיפות לעיתונות בתחום הסיקור הבטחוני-צבאי, או תחום משיק לו כגון כתיבה בתחום המדיני, או בתחום המשטרת.

ראוי להעיר בהקשר זה כי הוועדה ממליצה על חיזוק מערכת הדרכה והשתלמות-תוכן לכתבים צבאיים בתחום דרכם העיתונאית במסגרת מערך דובר צה"ל, כפי שיפורט להלן.

(3) סיווג בטחוני

אחד המטרות לקיומה של קבוצה מינוחית המקיימת קשר עם דובר צה"ל היא לאפשר העברת מסרים וחומרים שונים בעלי סיווג בטחוני גבוה במסגרת יחסית אמונה מינוחדים בין הצדדים. בהעדר סיווג בטחוני מתאים לחברי הקבוצה, קיים חשש ממשי כי חומרים, שאחרות היו מועברים לכתבים ומשירים את הידע שלהם, לא יועברו אליהם מהשש כי יודלפו, או יפורסמו בניגוד לתנאים שהוצבו על ידי הדובר. במצב כזה, זרימת המידע לתקשות תוגבל, ותכניו וייעדו של הקשר בין דובר צה"ל לקבוצה עלולים להיפגע. לפיכך, סבורה הוועדה כי ראוי ליחס משקל לצורך בסיווג בטחוני מתאים תנאי לחברות כתוב צבאי בקבוצתה. עם זאת, הוועדה אינה נוקטת עמדה בשאלת מהי רמת סיווג הבטחוני הנדרשת, ומשaira זאת להחלטת הגורם המוסמך בצה"ל.

(4) התchieיבות לעמוד בכללי בטחון מידע

מעבר לנושא הסיווג הבטחוני, קיימת מערכת כלליים של בטחון מידע בצה"ל, החלה על כל מי שעוסק בחומרים ובמידע מסווג הcpfפף לחובת אבטחה. מטרת בטחון המידע היא להבטיח כי חומרים בעלי רגשות בטחונית המצויים בידי התקשרות לא יزلגו לגורמים זרים עקב החזקתם הבלתי והירה בידי הכתב. היבט זה מקבל משמעות מיוחדת בכך הדיגיטלי שבו כתבים משתמשים באמצעות תקשורת כגון טלפון סלורי ומחשב נייד, המעבירים מסרי תקשורת מסוימים החשופים לפריצות ולמעקבם. כללי בטחון מידע נועדו להתחוו את האמצעים הסבירים שעל מחזק המידע מסווג לנוקוט בהם כדי למנוע את זיגתו לגורמים בלתי מורשים. כדי שהקשר בין דובר צה"ל לקבוצה המינוחית יהיה פתוח וחופשי ככל האפשר, מציעה הוועדה לקבוע כי תנאי לחברות כתוב צבאי בקבוצת ייה מתן התchieיבות לעמידה בכלל בטחון מידע כפי שייקבעו על ידי הגורם המוסמך בצה"ל. מוצע, כי ראש מחלקה בטחון מידע בצה"ל יגידר לחברי הקבוצה מהם כללי בטחון המידע החלים עליהם, ויעורוך תדריכים עימים לצורך הגברת מודעותם לנושא זה.

(5) התchieיבות לשמרות סודיות

בצד התchieיבות לשמר על כללי אבטחת מידע שעוניים שמירת מידע מפני זיגת שלא בכוונה מחזיק המידע, נדרש התchieיבות מצד חבר הקבוצה לשמר על סודיות המידע המועבר אליו כאשר הדבר נדרש על ידי דובר צה"ל. דרישת כזו עשויה להיות מוחלתת מבחינת הזמן, או יחסית לפרק זמן כזה או אחר בהתאם לניסיבות. מערכת יחסית האמון בין הדובר לחברי הקבוצה מחייבת קיומה של הבנה כי במקום שנדרשת סודיות משיקולים ענייניים, ובמקום שנדרשים מניעה או עיכוב פרסום מטעמים כאלה ואחרים

— דרישות אלה תכובדנה על ידי חברי הקבוצה. כבוד זה חיוני לכינונה של מערכת יחסית אמון בין חברי הקבוצה לבין הדובר, ולשימורה. לכן, אך סביר לחייב חבר קבוצה לתת התחריבות לשמרות סודיות, אשר מצדיה אפשר לדובר צה"ל להזרים מידע רגיש לקבוצה ללא חשש לפגיעה. (השווה החלטת היועץ המשפטי לממשלה בפרשת הרפז, (פסקאות 283 עד 286, 334) בו הובעה העמדה כי, חרב האמון הקיים בכתביהם הצבאים שיכבדו מגבלות פרסום של חומר סודי המועבר אליהם, נדרשת הסדרה של כללי שמירת סוד בנסיבות של הצבע עם התקשרות).

(6) החזקת תעודה מטעם לשכת העיתונות הממשלתית

העוזרות מטעם לשכת העיתונות הממשלתית ניתנות לאזרחים ותושבים ישראלים העוסקים בתחום החדשנות באמצעות תקשורת ישראלים. הן ניתנות בכפוף לקיום תנאים מסוימים, כדי להקל על עובודתם של העוסקים בתחום החדשנות תקשורת השונים ונדרשים להציג למוקומות שונים ולሞקדי אירופים לצורכי עבודתם בתחום החדשנות (סעיף 3(ח) לכללים למתן תעוזרות מטעם לשכת העיתונות הממשלתית לאזרחים ותושבים ישראלים העוסקים באמצעות תקשורת באמצעות ישראלי, תשע"ט-2018). (להלן – תעוזרות לע'ם). מוצע, כי חבר בקבוצה המיוחדת יהיה בעל תעוזרת לע'ם. עמידה בתנאים לקבלת תעוזרת לע'ם מבהירה את רצינותה הפיקידו של הכתב בתחום החדשנות – תנאים הרלבנטיים גם לעניינו.

(7) התחריבות לכבד את תקנון האתיקה המקצועית של העיתונות שהוצאה בידי מועצת העיתונות בישראל

תקנון האתיקה המקצועית של העיתונות שהוצאה בידי מועצת העיתונות בישראל מגדיר את כללי האתיקה העיקריים הנוגעים לה坦הגות עיתונאי מקצועי. לכלים אלה נודעת חשיבות כללית בעבודה העיתונאית בכלל, וחשיבות קונקרטית במערכת היחסים שבין דובר צה"ל לחבריו הקבוצה המיוחדת. למחוביות לכללי האתיקה ישנה משמעות לצורך הגברת האמון בין דובר צה"ל לחבריו הקבוצה, וכן ליחסים שבין הכתביהם הצבאים לבין הציבור הרחב. חלק מכללי האתיקה שהתקנון עשויים להיות רלוונטיים ישירות לחבר שבין הכתביהם לדובר צה"ל.

לאור כל אלה, מציעה הוועדה כי חבר הקבוצה יתחייב לכבד את תקנון האתיקה המקצועית ולפעול לאורו.

(8) התchieיבות הכתב הצבאי להשתתף במרבית פעילות הקבוצה המיווחدة

החברות בקבוצה המיווחدة היא יתרון הנתן לכתב הצבאי ולאמצעי התקשרות בו הוא מושך. בשל ההגבלת המספרית הchlה על הקבוצה, הערך המוצעי המוסף הנילווה להשתיכות אליה ניתן למתי-מעט. לפיכך, מצופה מחבר הקבוצה שימצא את היתרונות שההשתיכות לקבוצה מקנה לו, ואם הוא נמנע לכך, מוצדק כי יפנה את מקומו לאחר המתיין בפתח לתורו. לאור שיקול זה, מציע הועדה כי חבר הקבוצה יתחייב להשתתף לכל הפחות בשני שלושים של פעילות הקבוצה. ככל שהוא לא יעמוד בהתחייבות זו, ובעהדר טעמים מיוחדים, הוא יידרש לפנות את מקומו לכתב צבאי אחר מטעם אמצעי התקשרות שכנס לחבר קבוצה במקומו.

עד כאן **לפיירוט התנאים הפרטוניים** שיחולו על כתב צבאי כתנאי לחברותו בקבוצה המיווחדת.

ומכאן – **لتנאים מסודיים** הנוגעים למעורבות אמצעי התקשרות השונים בקביעת הרכב הקבוצה.

(ב) תנאים מסודיים החלים על אמצעי התקשרות

לצורך השתיכות לקבוצה המיווחدة, יידרש, בנוסף לקיום התנאים הפרטוניים על ידי הכתב, גם קיום במצטבר של **"תנאים מסודיים"** שעוניים קביעת הרכב הקבוצה בדרך של בחירת נציג אחד מטעם כל אמצעי התקשרות שיענה על תנאים אלה.

בשל ההגבלת המספרית על חברי הקבוצה (כ-25 חברים), לא כל אמצעי התקשרות הפעילים בישראל יכולים לשולח כתב צבאי לנציג מטעם בקבוצה. נדרשת, אפוא, הגדרה אובייקטיבית, הבוררת מי מבין אמצעי התקשרות יכול בין אלה שישלחו את נציגיהם לקבוצה. בהגדרה זו יש לשים דגש על אמצעי התקשרות המובילים בישראל, אשר התקדמות בתחום החדשנות היא המקיפה והבולטת ביותר, וחשיפתם לכל הציבור הישראלי בנושאי החדשנות היא הרחבה ביותר.

提议, כי כל **"אמצעי תקשורת מוביל"** – כפי שיוגדר להלן – יהיה רשאי לשולח נציג אחד מטעם לקבוצה, ובכלל שמדובר בכתב צבאי העומד בתנאים הפרטוניים שפורטו לעיל. שילוב זה של תנאים פרטוניים ומseoדיים במצטבר מבטיח, מצד אחד, את כישוריו וההתאמתו האישית של הכתב, ומצד שני מקנה לאמצעי התקשרות אוטונומיה מкционית ומינלאית בבחירה הכתב מטעמו. הועדה סבורת כי במקום ש**"אמצעי תקשורת מוביל"** פועלם יותר מכתב צבאי אחד העומד בתנאים הפרטוניים, ראוי כי במסגרת הפעלת שיקול הדעת של אמצעי התקשרות, יינתן משקל ראוי לוחק המצטבר של הכתב הצבאי בכתיבת צבאית, וזאת אף מעבר לדרישת המינימום לוחק עיתוניים במסגרת התנאים הפרטוניים. כן נראה לוועדה כי עשוי להיות יתרון

בקיום רוטציה בין כתבים צבאים באותו כלי תקשורת, אשר תאפשר הרוחבת מעגל הכתבים שיעחשפו ליתרונות ההשתיכות לקבוצה ולערכי הידע וההבנה המקצועית שהיא מקנה.

(ג) הגדרת "אמצעי תקשורת מוביל"

בהגדרת "אמצעי תקשורת מוביל" הכוונה לכלול כ-25 כלי תקשורת הפעילים בישראל ומכוונים בעיקר לקהל ישראלי, שעיסוקם בפעולות חדשותיות היא מרכזית מבחינה היקף ואפקטיביות ביחס לחשיבות אחרים. נטיית הציגו בהגדירה בלתי נמנעת לאור היקפה המוגבל של הקבוצה, העומד על כ-25 חברים.

מורע להגדיר "אמצעי תקשורת מוביל" כאמצעי הפעילים הבאים במצטרב:

(1) **סוג אמצעי תקשורת** – עיתון מודפס, אמצעי תקשורת מקוון המפיץ מידע בכתב או

באופן משודר ומוכר בידי עצמו, שידורי טלוויזיה ושידורי רדיו; אמצעי תקשורת בעל

מספר ענפי מדיה עשוי להיחשב לצורך הענן במספר אמצעי תקשורת בהתאם לטיב

המידה בה מדובר – עיתונות כתובה, טלוויזיה, רדיו וכיו"ב, ובלבך שכל ענף כזה מנהל

מערכת חדשותית נפרדת; וכל זאת, גם אם אמצעי התקשורת מאוגד כאישיות משפטית

אחת הכללת את סוגי המידה השונים, כאמור;

(2) **יומי** – אמצעי תקשורת היוצא לאור ופורסם ידיעות חדשותיות באופן יומי;

(3) **כחiba צבאית** – אמצעי התקשורת מעסיק דרך קבוע כתוב צבאי אחד לפחות שיעיר
עיסוקו בכתiba צבאית;

(4) **ארצי** – אמצעי התקשורת נושא אופי גיאוגרפי כלל ארצי, ופונה לציבור במדינה כולה,
זאת בהבדל מאמצעי התקשורת מקומי או אזורי;

(5) **מערכת חדשות יהודית, קבועה ופעילה** – אמצעי תקשורת שפועלת בו מערכת חדשות
כאמר, שמספר העיתונאים בעלי תעוזות לעם המועסקים בו במשרה מלאה או חלקית
הוא בהיקף ניכר. "היקף ניכר" לעניין זה הוא – אחד מאמצעי התקשורת בישראל
הפעילים מערכת חדשות שימושיים בה מספר העיתונאים בעלי תעוזת לעם הרוב
bijouter ביחס לכל אמצעי התקשורת הפעילים במדינה;

(6) **מקום אמצעי התקשורת ועיקר תפוצתו הם בישראל**

מקום פעילותו של אמצעי התקשורת ומשרדיו בישראל, ועיקר פעילותו מופנה לציבור
ישראל. עיקר פעילותה של הקבוצה המיוחדת מתמקד בנושאים שהם יהודים לציבור
הישראל, ומכאן הדגישה כי אמצעי התקשורת ישילח כתוב צבאי לקבוצה יהיה,
בעיקרו, ישראלי. זה אינו מוציא מהכלל אמצעי תקשורת הפעיל בישראל ופונה
במשולב הן לקהל הישראלי והן לציבור הבינלאומי, ובלבך שעיקר פעילותו של אמצעי
התקשורת מכוון לקהל בישראל.

הוועדה הייתה ערה לחשיבותם הרובה של אמצעי תקשורת הפעילים מתחזק ישראל אך מיועדים בעיקר לקהל הבינלאומי, להבדיל מהקהל הישראלי. אולם נוכח האופי ומטרות פעילותה של הקבוצה המיווחדת, המוקדמים במצוות הישראלית ופונויים במיוחד לציבור בישראל, לא ראיינו לנכון להרחיב את החברות בקבוצה גם לכלי תקשורת בעלי אופי בינלאומי שאין פונויים לקהל ישראלי. עם זאת, הוועדה סבורה כי יש לשכלל את טיב הקשר בין דובר צה"ל לכלי התקשרות הבינלאומיים, גם אם לא במסגרת הקבוצה המיווחדת, ולכך נתיחה בהמשך.

2.1. הבהירות

למען הסר ספק, ראוי להבהיר כי הוועדה נמנעה מכוון מקביעה אבחנות כלשהן בין אמצעי תקשורת בעניינים הבאים:

אין מקום לאבחנה כלשהי בין כלי תקשורת על בסיס השפה בה משתמש אמצעי התקשרות – עברית, אנגלית, ערבית, צרפתית, רוסית, וכיו"ב. כמו כן, אין מקום להבחין בין אמצעי תקשורת שנושאי התיאחשותו הם כלליים, לבין אלה המתמקדים בתחומיים מוגבלים (כלכלה, בטחון, תרבות, וכיו"ב); אין מקום להבחין בין אמצעי תקשורת הפונים לכלל הציבור, לבין אלה הפונים לקהל יעד מסוים הציבור (חרדי, עברי, וכיו"ב), למעט אמצעי תקשורת בעל אופי לאומי או אזורי. הוועדה סבורה כי העבודה שכלי תקשורת בעל אופי ארצי פונה בעיקר לקהל יעד חברתי מסוים אינה צריכה למנוע בעדו מהיכלל בקבוצה, כל עוד הוא ממלא אחר כל התנאים האובייקטיבים – הפרסוניים והמוסדיים הנדרשים.

כן לא נעשתה כל אבחנה בין עיתונות כתובה, לבין עיתונות משודרת או מצולמת או עיתונות מקוונת.

הוועדה נתנה דעתה לשאלת האם ראוי לכלול בעלי "בלוג" אינטראקטיבי העוסק בענייני בטחון וצבא במסגרת הקבוצה המיווחדת. לאחר בחינת השאלה היא הגיעו למסקנה כי בנסיבות המצב הנוכחי אין לכך מקום, וזאת מהטעם העיקרי הבא: מאחר שההיקף המספרי של הקבוצה הוא בהכרח קטן, ומאחר שכיוום "בלוגר" הוא בדרך כלל מפעל של אדם אחד או מספר יחידים, אין מנוסה ממתן עדיפות בעת זו לאמצעי התקשרות הממוסדים המוביילים בישראל. הנחה זו כפופה לאפשרות שינוי בעtid, למשל אם יקום "בלוג" מוביל בענייני כתיבה צבאית-חדשנית ברמה ובאפקטיביות כזו שיישפיעו השפעה ניכרת על שוק התקשרות החדשני בישראל. ביום זה אינו המצב, ולכן אפשרות כזו לא נכללה בין התנאים שפורטו.

הוועדה מציעה עוד כי הגדרת "אמצעי תקשורת מוביל" לצורך התנאים המוסדיים כמפורט לעיל יכול לעמוד לעיון מחדש בידי דובר צה"ל בחלוף מספר שנים, כדי לעדכנה

ולשכללה במידה הצורך על פי ההתפתחויות והשינויים העשויים להתרחש בשוק התקשרות הדינמי במהלך הזמן, והכל כדי להגשים את יעדיו הקשור בין דובר צה"ל לקבוצה המוחדרת.

22. סמכיות דובר צה"ל וחריגים

דובר צה"ל כרשות המוסמכת יאשר את הרכב הקבוצה המוחדרת על פי התנאים הפרטוניים והמוסדיים שפורטו לעיל. ככל שיחול שינוי בנסיבות של חבר הקבוצה מאחר שהבדל להתקיים בעניינו תנאי מהתנאים הפרטוניים או המוסדיים, תחול חברותו בקבוצה וייבחר אחר תחתינו. עם זאת, אין לשולץ אפשרות כי דובר צה"ל יעשה שימוש בשיקול דעתו ויאשר המשך חברותו של כתוב צבאי בקבוצה גם אם לא מתמלאים לגביו מכלול התנאים במלואם, אך זאת רק במקרים ומקרים מיוחדים שיצידקו זאת. עוד מוצע להכיר בסמכות שיקול הדעת של דובר צה"ל לקבוע כי כתוב פלוני, הנמנה על הקבוצה, לא ימשיך להיות חבר בה, וזאת בנסיבות מיוחדות בהן הוא לא עמד בהתחייבות שקיבל על עצמו, או שהמשך חברותו פוגעת במטרות שלושמן פועלות הקבוצה, או במקרים מיוחדים אחרים שיירשו. הפרה של כלל אתיקה מקצועית של העיתונות עשויה להצדיק הדחה רק ככל שהיא נוגעת למערכת היחסים שבין הכתב הצבאי לבין דובר צה"ל ובקבוצה המוחדרת.

עוד מציעה הוועדה, כי תוכר סמכות שבסיקול דעת לדובר צה"ל לצרף לקבוצה המוחדרת מלכתחילה כתוב או כתבים צבאים אף שאינם עומדים בהכרה במלוא הנתונים הנדרשים, וזאת אם מתקיימות נסיבות חריגות, ומקום שיש לדבר חשיבות מיוחדת והצדקה עניינית שאינה מוטלת בספק. צירוף כזה יכול שיתקיים דרך קבע, או לצורך מסוים, וכן על דרך רוטציה אם הדבר מתאים בנסיבות העניין. למשל, דובר צה"ל יוכל להפעיל את שיקול דעתו לצרף לקבוצה בנסיבות מתאימות נציג מעיתונות קהילתית (חורי, ערבי) או מעיתונות המתמקדת בנושא מסוים (כלכלי, מדיני) או "בלוגר" אינטראקטיבי, אף אם אינם עונים לכל התנאים, כדי לאפשר חשיפה של קהילות יעד שונות המיוצגות על ידי כתבים אלה, לסתור עיתונאי-צבאי ברמה גבוהה. אין להוציא כלל אפשרות כי ניתן, בנסיבות מתאימות, בין דרך קבע ובין לצורך עניין מסוים, לצרף לקבוצה גם כתוב זר הקשור לאמצעי תקשורת בינלאומי, המסביר את ענייני ישראל וצה"ל במישור הבינלאומי. ככל שהדבר יעשה, עשוי להיות בכך מענה לטענות קשות של הפליה המושמעות מפי נציגי העיתונות הזרה הפעלים בישראל. סמכיות אלה של הדובר אמורים להיות מופעלות במסורת ובמקומות קיצוניים בלבד, והכל לצורך הגשת יעדים של הקבוצה.

הליכים

23. דרך הגשת הבקשות

בקשות להיכלל בקבוצה תוגשנה לדובר צה"ל על ידי אמצעי תקשורת מוביל המבקש לשלוח לקבוצה נציג מטעמו. הבקשה תוגש באמצעות טופס שיוכן על ידי דובר צה"ל, ואשר יכולול פרטים שונים למלוי בהתאם לתנאי הספר (הפרטוניים והמוסדיים) הנדרשים מכח צבאי ומאמצעי התקשרות.

דובר צה"ל יבדוק את פרטי הבקשה, וככל שהם עונים לתנאים המוקדמים, יאשר את חברותו של הכתב בקבוצה; ככל שהפרטים מצבעים על כך שתנאי מן התנאים אינם מתקיים, ידחה הדובר את הבקשה, בכפוף לשיקול הדעת הנתון לו לגבי מוצבים חרייגים, כמפורט לעיל. הדובר יקבע את פרטי הליני הגשת הבקשות והחלטות בהן מבחינת לוחות זמנים ושאר העניינים הנדרשים להפעלת מגנון קביעת הרכב הקבוצה.

24. ועדת השגגה

מומצע להקים ועדת השגגה אשר בסמכותה יהיה לדון בהשגות כתבים צבאיים ואמצעי תקשורת על החלטות דובר צה"ל הקשורות בחברות בקבוצה מיוחדת, ובכלל זה בענייני קבלה, דחיה, או הדחה מהקבוצה.

הוועדה תימנה שלושה חברים:

(1) שופט בדים – יוזר הוועדה;

(2) קצין צבא בכיר בדים – חבר;

(3) נציג התקשרות – חבר.

הוועדה תמונה בידי הרמטכ"ל, והוא תקבע את סדרי עבודתה.

להלן ההשגה בפני הוועדה לאפשר את מיצוי הלייצים במישור המינהלי, טרם פניה לערכאות.

עד כאן בעניינה של הקבוצה מיוחדת, וה坦אים להשתיקות אליה.

שנות

הוועדה רואה לנכון להתייחס למספר עניינים נוספים כמפורט להלן:

25. כתבים של כלי תקשורת בינלאומיים

התנאים להשתיקות לקבוצה מיוחדת מוציאים מתחום עדותה בינלאומית הפעלת מישראל אך מופנית לעולם הרחב ואת הכתבים הזרים הפעילים מתוך ישראל ומסקרים את ענייניהם של ישראל וצה"ל במישור הבינלאומי.

לא ניתן לחלק על חשיבותה של העיתונות הבינלאומית המסקרת את ישראל וצבאה, ואת פניה של ישראל המשתקפות בעולם דרך דיווחים אלה.

בצד חשיבותה של התקורת הבינלאומית כאמור, עלו בפני הוועדה טענות קשות בדבר טיב הקשר של דובר צה"ל עם הכתבים הזרים, והדברים מעוררים למחשבה, ומחייבים תשומת לב ונכונות לשינוי אפשרי. מטענות הכתבים הזרים עולה כי המענה הניתן להם במסגרת ענף התקורת הבינלאומית במעטך דובר צה"ל הוא חלקי, ואני כולל ערך נוסף כלשהו בדומה לזה הניתן כיום לכתבי הקבוצה המיוחדת. מעבר לכך, כאשר מופצת ידיעה על ידי דובר צה"ל, הכתבים הישראלים מקבלים אותה ראשונה, והכתבים הזרים מקבלים אותה על פי רוב רק לאחר שהיא פורסמה כבר ברשומות התקורת השונות. מידת התסכול של הכתבים הזרים מגיעה כדי כך, שאחד מהם התבטה בלשון – "אנחנו כתבים סוג ב' ו-ג' בישראל". טענות אלה מצדיקות בחינה כיצד ניתן לשפר את הקשר עם העיתונות הזרה נוכח חשיבות הקשר עימה, שעיליה אין צורך להרבות מילים.

בהבהרות שקיבלו מדובר צה"ל נאמר לנו כי, אף שקיימים הבדלים ענייניים מסוימים בין תכני המידע המועברים לכתבים הישראלים לעומת הכתבים הזרים, יעשה מאמץ לפעול לשיפור הקשר בנושא זה, ויבוטלו במידת האפשר פער הזמן בהעברת הודעות דובר צה"ל בין הכתבים הישראלים לכתבים הזרים. כן ראוי, ככל שהדבר אפשרי, לשתף מיידי פעם כתבים זרים בפועליות – תוכן של דובר צה"ל וזאת מעבר למידע שוטף המועבר אליהם דרך קבע.

אין צורך להדגיש את חשיבות הקשר והזיקה של דובר צה"ל לעיתונות הזרה בKOI הקשר האפשרי, שהרי אחד היעדים החשובים של דוברות צה"ל הוא להביא את דבר הצבא הישראלי לעולם הרחב, בין ביומי רגיעה ובין בעיתות חירום ומלחמה ואכן, הוראות פיקוד עליון 2.0203 מחייבות את דובר צה"ל לדוח על הנעשה בצה"ל לא רק לציבור בארץ אלא גם לציבור בחו"ל. חשוב לאמץ גישה "בונה אמון" בין דובר צה"ל לכתבים הזרים ולאפשר להם, לדברי אחת העיתונאיות הזרות הבולטות, "להכיר את הפנים האנושיות של הצבא", וליצור הזדמנויות למפגשים פנים אל פנים בין עיתונאים זרים לגורמים בכירים בצבא. זהו פן חשוב לא רק בתחום התקורת אלא גם במישור הדיפלומטיה הציבורית הישראלית, ומצדק לחת לעניין זה משקל ראוי (לפייד, שם, עמ' 79), ולהבטיח לכתבים הזרים מקום של כבוד וייחש הולם במסגרת דובר צה"ל.

2.6. תכניות הכשרה לכתבים צבאים בתחילת דרכם

במהלך שמיית עדויות הדוברים בפני הוועדה, עלתה טענה חוזרת לפיה קיים פער משמעותי ברמת הידע, והמוחיות והניסיונות בעיתונאות צבאית בתחום קבוצת הכתבים המスキרים ענייני צבא ואף בקבוצה המיוחדת המורכבת ביום מכתבי תא הכתבים הצבאים. פער זה נובע בעיקר מהבדלים ברמת הותק והניסיונות שצברו כתבים שונים, לפי העניין. בהקשר לכך גם נטען,

כפי פער זה פוגע ברמת הכתיבה הצבאית וביכולת להפיק תועלות מקשר רצוף עם דובר צה"ל, וממילא נפגע האינטרס הציבורי ליהנות מכתיבה צבאית ברמה הגבוהה ביותר.

הוועדה מייחסת משקל רב לטענות אלה, ומציעה כי, ללא קשר הכרחי לסוגיות הקבוצה המיווחדת, דובר צה"ל ישköל אפשרות להקים מערך הכשרה מקצועית לכתבים צבאים בתחילת דרכם כדי להעשיר את ידיעותיהם והבנתם במערכות הצבאיות ולהקל עליהם את ההשתלבות במקצוע. הכשרה כזו יכולה להתבטא בהשתלמויות-עומק וימי עיון, סיורים בתקנים צבאים, תדרוכים ומפגשים עם בכירים צה"ל והיא עשויה לתרום לייצרת עתודה רצינית של דור חדש של כתבים צבאים שיפתח וישכל את העיתונאות הצבאית. פעילות הכשרה כזו עשויה לתרום גם להקטנת הפערים המזוהים כיום בתחום קבוצת הכתבים המסקרים ענייני צבא, ולהעלות את רמת הסיקור והפרשנות העיתונאים בנושאים הצבאים, ולהגשים ביתר הצלחה את תכליות פועלתו של דובר צה"ל.

יוער בהקשר זה, כי בתקנון האתיקה המקצועית של העיתונות ישנה התיחסות לשירה לצורך בהכשרה מקצועית ואתית של עיתונאים המסקרים את החזית והעורף בעת מלחמה (סעיף 26 לתקנון האתיקה של העיתונות) הוועדה מציעה לאמץ רעיון זה, אף להרחבו לתקופות של רגיעה, ולהתמקד, בין היתר, בהכשרת כתבים צבאים בתחילת דרכם כדי להקל ולהאיץ את השתלבותם במקצוע.

27. הסדרים מיוחדים בזמן מלחמה

הוועדה נתנה את דעתה לאפשרות כי בשעת מלחמה עשויים להידרש הסדרים מיוחדים בתחום הנוגעים לקשר שבין דובר צה"ל לכל הכתבים המסקרים ענייני צבא מצד הקבוצה המיווחדת. מבדיקה שנעשתה על ידה, ומדוברים שהעלו גורמים שונים שהופיעו בפני הוועדה, ובכללם דובר צה"ל עצמו, עולה כי, על פני הדברים, לא נדרשים הסדרים מיוחדים לעניין קשר זה בעת מבצעים צבאים או מלחמה, החורגים מהסדר הקבוע בעת רגיעה. לאור זאת, הנחת הוועדה היא כי לא נדרשות המלצות מיוחדות לעת חירום ומלחמה; בכל מקרה, חזקה על דובר צה"ל כי ככל שיידרשו שינויים מסוימים, פרי צרכים בשטח, הוא יפעל לביצוע ההתאמות הנדרשות כדי לחתם מענה.

ראוי להזכיר בהקשר זה את דוח' הוועדה לקביעת כללי האתיקה לעיתונות בימי מלחמה מיום 18.4.07 שנערך בעקבות מלחמת לבנון השנייה והוגש למועצה העיתונאות. בהמלצתה קבעה אותה ועדת בראשות השופטת (בדיםוס) דליה דורנר כי, מצד ההגנה על עיתונאות חופשית גם בעת לחיימה, על התקשרות לשאת באחריות עיתונאית מוגברת בעיתות חירום ועימות צבאי, ובכלל זה – נדרשת הקפדה מיוחדת ושיתוף פעולה עם הנחות הצנזורה, ושמירה קפדנית על בטחון מידע. כן הודגש הצורך להימנע ממשירת מידע לא לבדוק לציבור, מעיוותת תמונה

המציאות, ופרשנות תקשורתית המשפיעה בצורה שלילית על הציבור; עוד הודגש הצורך לשמר כבוד האדם ופרטיותו בצילומים מזירות עימות.

28. תיאום בין דובר צה"ל ורשות מוסמכות אחרת

לצורך הפעלה התקינה של מערכת הקשר בין צה"ל לתקשורת בענייני צבא ובתחום נדרש שיתוף פעולה ותיאום הדוק בין דובר צה"ל, הצעירות הראשית, ומחלקה בתחום מידע בצה"ל. עד מהרה נקבעו מועד וינגורד בדו"ח שהגיעה בעניין מלחמת לבנון השנייה (עמ' 474, סעיף 215). לשיתוף פעולה זה ישנה השלכה ישירה גם על דרך פעולתו של דובר צה"ל עם כל הכתבים המסקרים ענייני צבא, וגם הכתבים הצבאים החברים בקבוצה המיווחדת.

לאחרונה נמסר לנו כי נערכ בצה"ל נוהל פנימי מחייב להסדרת הפעולות ושיתוף הפעולה בין מערך דובר צה"ל, מערך בתחום המידע והצעירות הצבאית. מטרת הנהלה היא להסדיר את היבטי בתחום המידע והצעירות הצבאית בעבודת מערך דובר צה"ל, והוא כולל, בין היתר, הוראות בעניין שילוב בתחום המידע והצעירות בעבודת הדובר, מתן הנחיות בתחום למפגש עם עיתונאי, תדרוך בתחומי לגורם הצבאי טרם מפגש עם עיתונאי, בקרה ואכיפה בתחונית, ועוד.

29. סוף דבר

הועדה התבקשה להציג לדובר צה"ל אמות מידת פיהן הוא יתן מענה לאמצעי התקשורת והכתבים המסקרים ענייני צבא. הועדה בנתה את הסוגיות השונות הקשורות בנושא זה, וזה תמצית עמדתה:

- (1) הottleית שביסודות תפקידי וסמכויותיו של דובר צה"ל הינה לחבר בין הצבא לבין הציבור הרחב באמצעות תקשורת, על דרך הסיקור והפרשנות של העיתונות הצבאית, ולהביא מידע אודות הצבא לאזרחי המדינה;
- (2) מיעד זה נגזר תפקידו של דובר צה"ל לקיים קשר הדוק עם תקשורת הישראלית והתקשורת הזרה, המסקרות ופרשנות את פעולות הצבא ומערכותיו;
- (3) במסגרת קשר זה, מקיים דובר צה"ל מערכת דיווח שוטפת לכל אמצעי תקשורת במדינה, בין ביוזמתו ובין על דרך מתן תשובות והסבירים לפניות יזומות שמופנות אליו על ידי אמצעי תקשורת. הקשר בין דובר צה"ל לכל אמצעי תקשורת מתקיים באמצעות ענפים ומודרים שונים במערך דובר צה"ל על פי סוגים המדינה בהם מדובר, ועל פי השתיכותם לתברים צבאים מסוימים לאות הכתבים הצבאים, על פי העניין.
- (4) לאורך שנים רבות מקיים דובר צה"ל קשר מיוחד מיוחד עם קבוצת כתבים צבאים, הנימנים כולם על "תא הכתבים הצבאים". מטרת קשר זה לאפשר השקעת עמוק בקבוצה

בעלת מומחיות מיוחדת בענייני צבא בדרך של ייזום מערך פעילויות מיוחד על ידי דובר צה"ל על בסיס מערכת אמון ומחויבות לסודיות ואבטחת מידע על פי הנדרש. תכליתו של קשר זה למצות את הרמה המיוחדת של העיתונות הצבאית ולקדם בכך את אינטראס הצבא הרחב לקבל מידע רחב ועשיר ופרשנות על פועלות הצבא ומערכותיו.

(5) הפרקטיקה האמורה מעלה שתי שאלות הקשורות זו בזו: האחת – האם קיום קשר מיוחד מיוחד בין דובר צה"ל לקובוצה מיוחדת של כתבים צבאיים עולה בקנה אחד עם חובת השוויון מן הדין החלה על דובר צה"ל ביחסו לכל אמצעי התקשרות; השנייה – ככל שקשר מיוחד כזה מתישב עם הדין, האם המצב הקיים, לפיו הרכבת הקבוצה המיוחדת נקבע על פי השתיכות ארגונית של כתב צבאי לתא הכתבים הצבאיים, עומד בבחן הדין;

(6) מסקנות הוועדה הינהן, ראשית, כי קיומו של קשר מיוחד מיוחד של דובר צה"ל עם קבוצה מיוחדת עומד, בנסיבות הענין, בבחן הדין. זאת, בשל התכליות העומדות בסיס סמכיותו של דובר צה"ל, ונוכח האינטראס הצבורי בקיומה של עיתונאות צבאית ברמה הגבוהה ביותר. שנית, קביעת הרכבה של הקבוצה המיוחדת על פי מבחן טכני של השתיכות כתב צבאי לתא הכתבים הצבאיים אינה עומדת בבחן הדין בשל העדר אמות מידת עניינות כלשהן הנדרשות לצורך קביעת השתיכות כזאת.

(7) פועל יוצא מהאמור לעיל הוא, כי ניתן וראוי לקיים קבוצה מיוחדת של כתבים צבאיים שתקיים קשר מיוחד בעל תכנים מיוחדים עם דובר צה"ל. אולם הרכבת הקבוצה צריכה להיות מנוקק מתוך הכתבים הצבאיים ולהיקבע על בסיס אמות מידת אובייקטיביות, רלטיביות, וככליות ללא תיוג מראש של אמצעי התקשרות מסוים או כתב צבאי מסוים.

(8) מטעמים מהותיים, לוגיסטיים, ומטעמי בטחון מידע, גודל הקבוצה יעמוד על כ-25 איש.

(9) הוועדה מציעה מערכת של אמות מידת על פייהן ייקבע הרכבת הקבוצה המיוחדת. אמות מידת אלה בנויות משלוב מצבר של תנאים פרטוניים – אישיים ו특별ניים שעל הכתב הצבאי לקיים, ועל תנאים מוסדיים, המגדירים מהם אמצעי התקשרות, שייעמדו על כ-25 במספר, אשר יבחרו את נציגיהם לקובוצה המיוחדת, בכפוף לכך שהם עונים לתנאים הפרטוניים שנקבעו.

נוסח הקרייטריונים להשתיכות כתב צבאי לקובוצה המיוחדת מצורף לדוח זה ומסומן
נספח "ה".

(10) הוועדה ממליצה להכיר בסמכות דובר צה"ל לחרוג מתנאי ה联系方式 המוצעים לצורך חברות בקבוצה במצבים חריגים ומטיעים מיוחדים, וכן להפעיל סמכות הרחקה מהקבוצה במקרים מתאימים, והכל בכפוף לנימוקים מיוחדים.

(11) הוועדה ממליצה על צעדים שມטרתם שיפור הקשר של דובר צה"ל עם הכתבים הזרים הפועלים בישראל, וכן ביחס לכתבים צבאים ישראלים בתחום דרכם העיתונאית.

הוועדה מביעה את תקוותה כי המלצותיה יתרמו לחיזוק ולהעמקת הקשר הקיים בין דובר צה"ל לתקשות היישראלית, ולעיצוב תכניות העבודה של הדוברות הצה"לית על בסיס אמות מידת אובייקטיביות והוגנות. בכך יקודם אינטראס ציבורי חיוני להענק לציבור הרחב עיתונות צבאית ברמה ובעומק רואים, אינטראס שקשה להגיזים בחשיבותו בחברה הנтуנה לאורן שנים לאיום בטחוני מתמיד.

נספח א – כתוב מינוי של הוועדה

הכלי	המטרה
המבצעים	אגף
חתיבת 247 דובר צה"ל	חתיבת דובר צה"ל
לשכת צה"ל	טל':
טל: 03-5690922	כלי
כיהה תשע"ח	טל': 02425-01-4475
באלול	כיהה
בשפטember 2018	05

לכבוד:
השופטת (בדימוס) איילה פרוקצ'יה
אלוף (במיל') יוסי בידץ
מרן דן מרגולית
ד"ר תhilah שוויץ אלטשולר
מר עופר הראל

הندון : כתוב מינוי - ועדת מייעצת לדובר צה"ל בנושא הממשק עם כתבים הمسקרים ענייני צבא

1. הריני מתקבב למנותכם חברים בוועדה המייעצת לדובר צה"ל בנושא ממשק העבודה של חטיבת דובר צה"ל עם כתבים המスキרים ענייני צבא.
2. בראש הוועדה תעמדו כבוד השופטת (בדימוס) איילה פרוקצ'יה.
3. הוועדה מבקשת לבש אמות מידת לקביעת התנאים שעיל פיהם יתנו דובר צה"ל מענה לאמצעי התקשורות והכתבים המスキרים ענייני צבא.
4. הוועדה רשאית, ככל שתראה בכך צורך, להמליץ בכל נושא אחר הקשור באמות מידת הנזכרות לעיל, ככל הדבר דרוש להסדרת העניין.
5. הוועדה מוסמכת להזמין לשיחותה כל אדם או נציג גורם כלשהו, אם מצאה כי יש בזיכומו כדי לסייע בעבודתה.
6. הוועדה תגשים את המלצותיה עד ליום 5.3.2019.
7. אני מודה לכם על נכונותכם לשמש כחברי ועדת ולסייע בהסדרת נושא חשוב זה.

ברכה,

ロンן מנלייס, תא"ל
דובר צה"ל

לישראל	ההגנה	צבא	חטיבת
צה"ל	דובר	צה"ל	לשכת
צה"ל	דובר	טה	הميدע
03-5698367/6365	חוק	חופש	טל:
תש"ט	טבת	ייז	
2018	דצמבר	25	

לכבוד:
מר משה שלונסקי

הנדון: כתב מינוי – חבר בוועדה המיעצת לדובר צה"ל בנושא הממשק עם כתבים המスキרים ענייני צבא

1. אני מתכבד לנכונתך כחבר בוועדה המיעצת לדובר צה"ל בנושא ממשקי העבודה של חטיבת דובר צה"ל עם כתבים המスキרים ענייני צבא.
2. בראש הוועדה עומדת כבוד השופטת (בדימוס) איילה פרוקציה, וחברים בה, מלבדך, אלוף (מיל') יוסי בידץ, דיר תhilah שורץ אלטשולר ומור עופר הראל.
3. מרכזו הוועדה יעבר לעיוןן חומרי רקע הרלוונטיים לעבודת הוועדה, ויעדכן בדבר מועד ישיבותיה.
4. אני מודה לך על נכונותך לשמש כחבר ועדת ולסייע בהסדרת נושא חשוב זה.

בברכה,

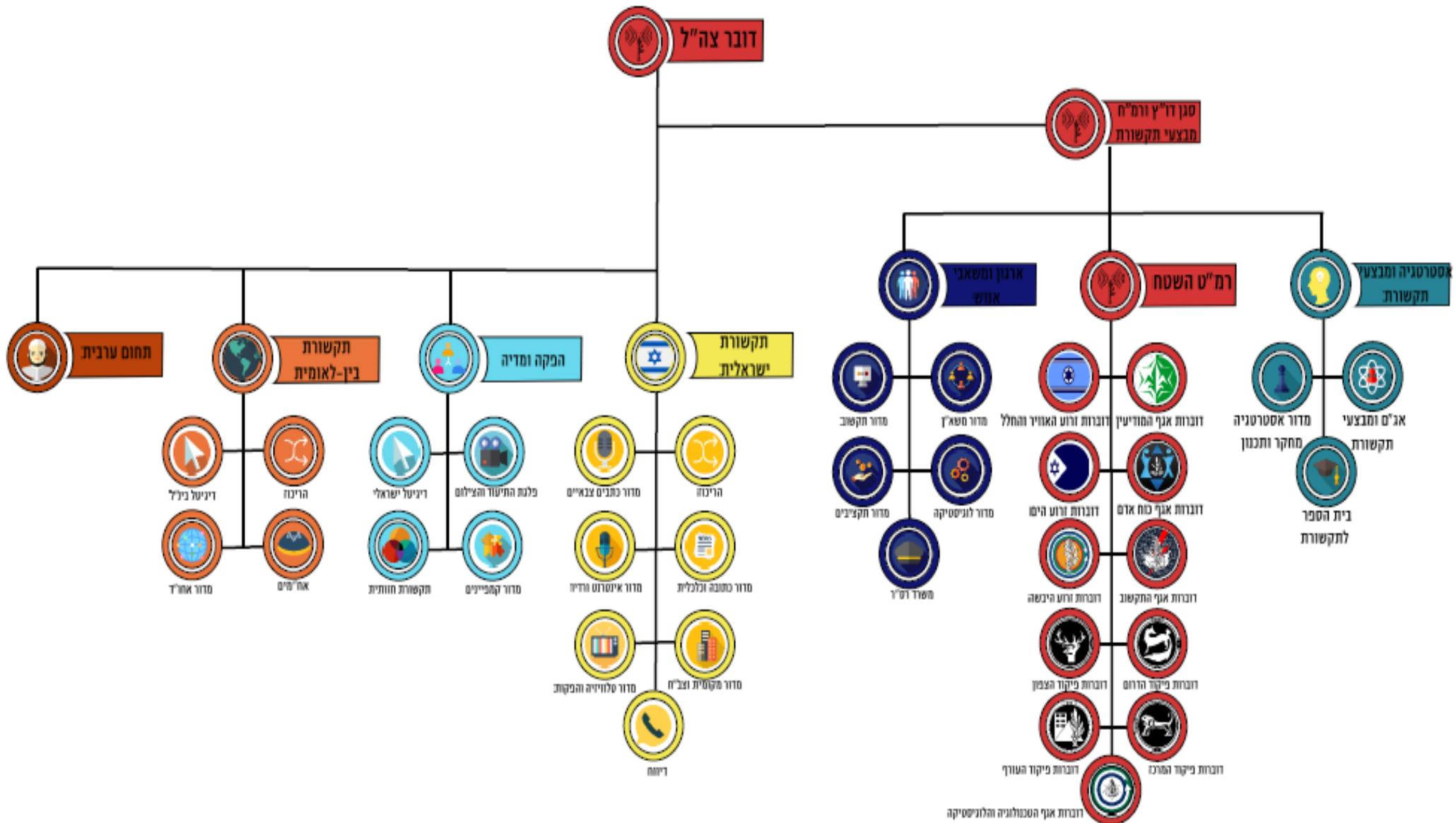
דונן מנילע צה"ל
דובר

נספח ב – רשימת ה”עדים” שהופיעו בפני הוועדה לפי סדר הופעתם

תאריך	שם	תפקיד
10.10.2018	תא"ל רונן מנليس	דובר צה"ל
	דוד הורוביץ	עורך "The Times of Israel"
	יהודית גروس	כתב צבאי "The Times of Israel"
24.10.2018	תא"ל אריאלה בן אברהם	כנזוריית צבאית ראשית
	רס"ן ירדן ביטון	ראש מדור כתבים צבאיים
	קובי פינקלר	יו"ר תא הכתבים הצבאיים
	אל"ם א	ראש מערך בטחון מידע צה"ל
	רונן ישעיה	כתב צבאי "Ynet"
13.11.2018	אורנה שמחוני עופר	דוברת משרד הבטחון
	גילי כהן	כתבת צבאית לשעבר
	מוthy רוזנבלום	נציג מועצת העיתונות בישראל
	יעקב כ"ץ	עורך "ג'רוזלם פוסט"
	תמייר אשלי	בלוגר בענייני צבא
	מוthy גולדמן	כתב לענייני צבא "המבשר"
27.11.2018	רונן ירו	עורך "ידיעות אחרונות" לשעבר
	עו"ד אלעד מון	יו"ם"ש עמותת "הצלחה"
	שי ניר	כתב צבאי, אתר "דבר ראשון"
	ニיצן חן	יו"ר לשכת העיתונות הממשלתית
	אבי אלעד	עורך "חדשות וואלה" לשעבר
	אבי בניהו	דובר צה"ל לשעבר
05.12.2018	משה רון	רכז חופש העיתונות לשעבר בארגון העיתונאים
	נצח מירב לפיידות	דוברת המשטרה
	פרנק מלול	I24NEWS
	תמי הראל	I24NEWS

דובר שר הבטחון לשעבר יו"ר תא הכתבים הצבאיים לשעבר	אסף זוהר אלכס פישמן	
כתב צבאי "הארץ" כתב AP ויו"ר אגודת העיתונאים הזרים בישראל	עמוס הראל גייל פרידמן	12.12.2018
ראש ענף תקשורת בינלאומי כתבת צבאית זרה לשעבר	סא"ל יהונתן קונרייקוס ברברה אופל רום	
דובר צה"ל ראש דסק החדשות "ישראל היום"	תא"ל רונן מנלייס אריאל שמידרברג	27.12.2018
ראש מערכת החדשות "כאן" סגנית מפקד גל"צ	ברוך שי מורן כ"ץ	3.1.2019
ראש מחלקת החדשות גל"צ אליאיל שחר		

נספח ג – מבנה מערך “דובר צה”ל”

נספח ד - חברי תא הכתבים הצבאים (מרץ 2019)

שם פרטי ומשפחה	מערכת	ותק ככתב צבאי
אלון בן דוד	חדשות עירוץ 13	25 שנים
אור הלר	חדשות עירוץ 13	11 שנים
אריאל זיגלר	מקור ראשון	10 חודשים
רוני דניאל	חדשות עירוץ 12	48 שנים
ניר דבורי	חדשות עירוץ 12	14 שנים
משה שטיינמץ	cano	שנה
כרמלת מנשה	cano	31 שנים
רועי שרון	cano	שנתיים
איל עלימא	cano	28 שנים
יוסי מלמן	מעריב	45 שנים
טל לב רט	מעריב	11 שנים
יניב קובוביツ'	הארץ	שנתיים
עמוס הראל	הארץ	22 שנים
אמיר בוחבוט	וואלה	16 שנים
אמיר אורו	וואלה	42 שנים
לילך שובל	ישראל היום	12 שנים
יואב לימור	ישראל היום	33 שנים
אלכס פישמן	ידיעות אחרונות	43 שנים
יוסי יהושע	ידיעות אחרונות	16 שנים
ישראל קטובר	המודיע	52 שנים
קובי פינקלר	עירוץ 7 ורדיו קול חי	35 שנים
יואב זיתון	Ynet	8 שנים
רונן ישעיה	Ynet	37 שנים
אנה אהרוןהייט	ג'רוזלם פוסט	3 שנים
נועם אמיר	עירוץ 20	5 שנים
צחי דבוש	גל"צ	3 שנים

מאי, 2019

נספח ה'

כללים להרכבה של "קבוצה מיוחדת" של הכתבים צבאים לצורך ממשך העבודה עם דובר צה"ל

1. הגדרות

"כתב צבאי" – כתב העוסק בסיקור או פרשנות ענייני צבא באמצעות תקשורת;
שוניים;

"קבוצה מיוחדת" – קבוצה של כתבים צבאים המקיים קשר בעל תוכן מיוחד עם דובר צה"ל לצורך העממת הידע והМОמחיות בעיתונות צבאית;

"תנאים אישיים-מצוועים להשתתפות כתב צבאי בקבוצה מיוחדת"
המיוחדת;

"תנאים מוסדיים" – תנאים הקובעים אלו באמצעות תקשורת יהיו רשאים לבחור חבר מטעם בקבוצה מיוחדת;

"אמצעי תקשורת מוביל" –אמצעי תקשורת שמתקיימים בו התנאים המוסדיים המפורטים בסעיף 7 לכללים אלה, הרשי לבחור את נציגו בקבוצה מיוחדת.

2. מטרת

(א) במסגרת תפקידו של דובר צה"ל להציג בפני הציבור את מערכות צה"ל, עיקרי פעילותו ועמדתו, הוא מקיים קשר הדוק עם כללאמצעי התקשרות, ובעיקר עם כל הכתבים המסקרים ופרשנים ענייני צבא. במסגרת קשר זה, מקיים הדובר מערכת דיווח שוטפת וענפה לכללאמצעי התקשרות והכתבים.

(ב) כדי להגשים בצורה מיטבית את יודי תפקידו של דובר צה"ל, נדרש, לצד הקשר השוטף עם כל הכתבים,קיימים קשר מצויע בעל תוכן מיוחד עם קבוצה קטנה יחסית של כתבים צבאים וזאת לצורך השגת התכליות הבאות:

(1) העממת הידע, ההבנה והМОמחיות בעיתונות צבאית נוכח האינטראס הציבורי בקיים כתיבה צבאית ברמה גבוהה;

(2) הבטחת מערכת יחס אמון בין חברי הקבוצה לדובר צה"ל שתאפשר, בין היתר, הצגת חומר רקו עלי סיוג ביטחוני גבוה תוך מהויבדות המשתתפים למוגבלות בטחון מידע, סודיות ואיסור פרסום כפי שייקבעו;

(3) הגבלה מספרית של חברי הקבוצה משיקולים מהורתיים ולוגיסטיים;
להלן - "הקבוצה המיווחדת".

(4) לצורך הגשתה יעד תפקידו של דובר צה"ל, הרכב הקבוצה המיווחדת
יתבס על הכללים שיפורטו להלן.

3. הגבלה מספרית על גודל הקבוצה המיווחדת
הקבוצה המיווחדת תכלול כ-25 כתבים צבאים.

4. תנאים פרטוניים ותנאים מוסדיים לשתייכות לקבוצה המיווחדת

השתייכות כתוב צבאי לקבוצה המיווחדת תותנה בקיום תנאים פרטוניים בעלי
אופי אישי-מקצועי, במשולב עם תנאים מוסדיים הקשורים בהגדרת אמצעי התקשרות
המובילים אשר יבחרו את הכתבים הצבאים העומדים בתנאים הפרטוניים כחברים
בקבוצה מטעם.

כל התנאים יחולו במצטרך.

5. תנאים פרטוניים לחברות בקבוצה המיווחדת

לצורך חברות בקבוצה המיווחדת, על כתוב צבאי לקיים את התנאים הבאים:

(א) עיסוק בעיתונות צבאית כעיסוק בלבד, או למצער – כעיסוק עיקרי;

(ב) ותיק מינימלי של שנתיים לפחות בעיתונות, תוך מתן עדיפות לעיתונות
בתחום הבטחוני – צבאי, או תחום משיק לו כגון תחום מדיני, או משטרה;

(ג) קיום סיוג בטחוני מתאים בהתאם להחלטת הגורם המוסמך בצה"ל;

(ד) הת_hiיבות לעמד בכללי בטחון מידע, כפי שייקבעו בידי הגורם המוסמך
בצה"ל;

(ה) מתן הת_hiיבות מרأس של הכתב הצבאי לשמרות סודיות המידע המועבר
מדובר צה"ל, ככל שיידרשו סודיות ומגבלות פרסום מידע על ידי הגורם
המוסמך, על פי העניין;

(ו) החזקת תעודה עיתונאי מטעם לשכת העיתונות הממשלתית;

(ז) הת_hiיבות לכבד את תקנון האתיקה המקצועית של העיתונות שהוזא בידי
מועצה העיתונות בישראל;

(ח) הת_hiיבות הכתב הצבאי להשתתף במרחב פעלויות הקבוצה המיווחדת, כדי
שני שלישי לפחות.

כתב צבאי המקיים את התנאים הפרטוניים המפורטים לעיל יהיה כשיר להיבחר כחבר בקבוצה המיוחדת בידי "אמצעי תקשורת מוביל" בו הוא מועסק.

תנאים מוסדיים לבחירת כתב צבאי כחבר בקבוצה המיוחדת

6. בחירת נציג אחד בידי "אמצעי תקשורת מוביל"

(א) "אמצעי תקשורת מוביל" יהיה רשאיlemnנות כתוב צבאי אחד המועסק על ידו ומקיים את התנאים הפרטוניים כחבר בקבוצה המיוחדת. ראוי כי בשיקול הבחירה כאמור ניתן משקל מתאים לגורם הוותק המקצועי של הכתב הצבאי בעיתונאות צבאית וכן לאפשרות של רוטציה בין כתבים צבאים כדי להרחיב את מעגל החשיפה של הכתבים לפעולות הקבוצה.

(ב) "אמצעי תקשורת מוביל" יהיה רשאיlemnנות מלא מקום לנציגו בקבוצה, בין לצורך מסוים ובין דרך קבוע, במקרה שהנציג אינו יכול לקחת חלק בפעולות הקבוצה מסיבה כלשהי; ובלבד שמלוא המקום מקיים את התנאים הפרטוניים המפורט בסעיף 5 לכללים אלה.

7. מיهو "אמצעי תקשורת מוביל"

"אמצעי תקשורת מוביל" לצורך בחירת נציג לקבוצה המיוחדת, הוא אחד מתוך כ-25 כלי תקשורת בישראל, המקיימים במצטבר את התנאים הבאים:

(א) סוג אמצעי תקשורת – עיתון מודפס, אמצעי תקשורת מכוון המפיץ מידע בכתב או באופן משודר ומוכר בידי לשכת העיתונות הממשלתית, שידורי טלוויזיה ושידורי רדיו; לעניין זה, אמצעי תקשורת בעל מספר ענפי מדיה (עתונות כתובה, טלוויזיה, רדיו וכיו'ב) המאוגד כאישיות משפטית אחת עשוי להיחשב למספר אמצעי תקשורת בכפוף לקיומה של מערכת חדשות פעללה ונפרדת בענף שיווך לכך;

(ב) יומי – אמצעי תקשורת היוצא לאור ופורסם ידיעות חדשותיות על בסיס יומי;

(ג) בתיבה צבאית – אמצעי התקשרות מעסיק דרך קבוע בכתב צבאי אחד לפחות שעיקר עיסוקו בתיבה צבאית;

(ד) ארצى – אמצעי התקשרות נושא אופי גיאוגרפי כלל-ארצى, ופונה לציבור במדינה כולה, להבדיל מממצעי תקשורת מקומי או אזורי;

(ה) **מערכת חדשות ייודית, קבועה ופעילה** – באמצעות התקשרות פועלת מערכת חדשות שמספר העיתונאים בעלי העודות לעם המועסקים בה במשרה מלאה או חלנית הוא בהיקף ניכר. "היקף ניכר" לעניין זה הוא – אחד מכ-25 אמצעי תקשורת בישראל המפעילים מערכת חדשות שמועסקים בה מספר העיתונאים בעלי העודות לעם הרב ביותר בכלל אמצעי התקשרות הפעילים במדינה;

(ו) **מקום ועיקר תפוצתו של אמצעי התקשרות הוא בישראל** – מקום משרדיו של אמצעי התקשרות הוא בישראל ועיקר פעילותו מופנה לציבור בישראל. יכול בכך גם אמצעי תקשורת המקומיים תנאי זה, אך פונה בעת ובעונה אחת גם לציבור מחוץ לישראל;

(ז) למען הסר ספק, אין מקום לאבחנה כלשהי בין אמצעי תקשורת על בסיס השפה בה משתמש אמצעי התקשרות, או בין אמצעי תקשורת שנושאי התייחסותם הם כלליים לעומת אלה המתמקדים בתחומים מקצועיים מסוימים, ואין להבחין בין אמצעי תקשורת הפונים לכל הציבור לבין אלה הפונים לקהלי יעד מסוימים, למעט אבחנה גיאוגרפית בין אמצעי תקשורת ארציים לבין אמצעי תקשורת מקומיים או אזוריים. כמו כן אין לאבחן בין עיתונות כתובה לבין עיתונות משודרת, מצולמת, או מקוונת.

8. סמכויות דובר צה"ל וחריגים

(א) דובר צה"ל יאשר את הרכב הקבוצה המיוחדת על פי התנאים הפרטוניים והמוסדיים שפורטו לעיל;

(ב) ככל שיחול שינוי בקשרותו של חבר בקבוצה מאחר שחדל להתקיים בענייניו תנאי מהתנאים הפרטוניים או המוסדיים, תחדל חברותו בקבוצה; ככל שהשינוי נוגע לאי קיום תנאי פרטוני, יבחר אמצעי תקשורת המוביל חבר אחר המקומיים את מלאו התנאים; ככל שמדובר באই קיום תנאי מוסדי, יבחר במידת האפשר אמצעי תקשורת אחר המקומיים את התנאים המוסדיים, אשר ימנה חבר מטעמו המקומיים את התנאים הפרטוניים. ובלבך שבמצבים חריגים, רשאי דובר צה"ל לעשות שימוש בשיקול דעתו לאשר את המשך חברותו של חבר בקבוצה המיוחדת גם אם לא מתמלאים לגביו כל התנאים, וזאת מנימוקים מיוחדים שיירשו.

(ג) לדובר צה"ל סמכות שבסיקול דעת קבוע כי כתוב צבאי הנימנה על הקבוצה המיוחדת לא ימשיך להיות חבר בה בנסיבות מיוחדות ייחודות שבהן לא עמד

בהתחתיות שקיבל על עצמו על פי כללים אלה, או שהמשר חברותו בקבוצה פוגעת במטרות שלשם היא פועלת, או מנימוקים מיוחדים אחרים שיירשו; ובלבד שהפרה של כלל אתיקה מקצועית של העיתונות בידי חבר הקבוצה עשויה להוכיח את הדחתו ממנה רק ככל שהפרה זו נוגעת למערכת היחסים שבין הכתב הצבאי לבין דובר צה"ל והקבוצה המיוחדת;

(ד) מלוי לגורע מהאמור לעיל, דובר צה"ל יהיה רשאי על פי שיקול דעתו לצרף לקבוצה המיוחדת כתוב או כתבים צבאים, אף שאינם עומדים במלוא התנאים הנדרשים, וזאת בהתקיים נסיבות חריגות, וככל שיש לדבר חשיבות מיוחדת והצדקה עניינית. צירוף זה יכול שיתקיים דרך קבע, או לצורך מסוים, וכן על דרך רוטציה, ככל שהדבר מתאים בנסיבות העניין.

9. הליכים

(א) דרך הגשת הבקשות

(1) בקשות להיכלל בקבוצה המיוחדת תוגשנה לדובר צה"ל על ידי "אמצעי תקשורת מוביל" המבקש לשלוח לקבוצה נציג מטעמו.

(2) הבקשה תוגש באמצעות טופס שיוכן על ידי דובר צה"ל ואשר יכלול פרטים שונים למילוי על ידי המבקש בהתאם לתנאים הפרטוניים והמוסדיים הנדרשים מהכתב הצבאי ואמצעי התקשרות.

(3) דובר צה"ל יבדוק את פרטי הבקשה. ככל שה坦אים המוקדמים מתקיימים, הוא יאשר אותה; ככל שהפרטים מצבייעים על כך שתנאי מן התנאים אינם מתקיימים, ידחה אותה, בכפוף לשיקול הדעת הנתון לו ביחס למצבים חריגים, כמפורט בסעיף 8(ד) לעיל.

(4) דובר צה"ל יקבע את פרטי הליכי הגשת הבקשות ודרך קבלת החלטות בהן מבחינת לוחות זמנים ושאר העניינים הנדרשים להפעלה מגנון קביעת הרכב הקבוצה.

(ב) שימוש בסמכות צירוף חברים

ככל שייחלייט דובר צה"ל לעשות שימוש בסמכותו בהתאם לסעיף 8(ד) לעיל לצרף לקבוצה כתוב צבאי שאינו עומד בכל התנאים, הוא יהיה רשאי לפעול ביוזמתו לביצוע חצירוף האמור.

(ג) ועדת השגה

(1) תוקם ועדת השגה אשר יהיה בסמכותה לדון בהשגות כתבים צבאים ואמצעי תקשורת על החלטות דובר צה"ל הקשורות בהשתVICות לקובוצה המינוחדת, ובכלל זה בענייני קבלה, דחיה, או הרדחה מהקובוצה.

(2) הוועדה תימנה שלושה חברים :

1. שופט בדים – י"ר הוועדה ;

2. קצין צבא בכיר בדים – חבר ;

3. נציג התקשרות – חבר .

חברי הוועדה ימונו בידי הרמטכ"ל, והוא תקבע את סדרי עבודתה.

הליך ההשגה בפניו הוועדה נועד לאפשר מיצוי הליכים במישור המינהלי טרם פניה לערכאות.

10. שונות

(א) כתבים זרים של כלי תקשורת בינלאומיים

בשל חשיבות הקשר בין דובר צה"ל לבין העיתונות הזורה המסקרה את פעילות צה"ל בעולם הרחב, ניתן לגש לצורך בהידוק שיתוף הפעולה וחיזוק הקרבה בין שתי מערכות אלה בפעולותיות תוכן משותפת ככל שהנסיבות מאפשרות;

(ב) תכניות הכשרה לכתבים צבאים בתחילת דרכם

בצד פעילותה של הקובוצה המינוחדת אשר כולל כתבים מובהקים, ותיקים ומיאומנים, ראוי לקיים מערך של הכשרה מקצועית לכתבים צבאים בתחילת דרכם כדי להעשיר את ידיעותיהם במערכות הצבא, ולהקל עליהם את השתלבות המהירה במקצוע, בדרך שתכשיר דור חדש ואיכותי של עיתונאים צבאים.

(ג) הסדרים מיוחדים בזמן מלחמה

עיתות מלחמה ומצבי חירום עשוייםחייב סטייה מהכללים והתאמה לצרכים מיוחדים העולים על פי נסיבות העניין. דובר צה"ל יפעל לביצוע התאמות הנדרשות בתחום הקשר בין הכתבים המסקרים ענייני צבא, ככל שהצרכים יכתיבו.

(ד) תיאום בין דובר צה"ל, מערך ביטחון המידע והצנזורה הצבאית

הפעלת סמכויותיו של דובר צה"ל על פי כלליים אלה תיעשה בתיאום עם מערך ביטחון המידע והצנזורה הצבאית, הכל בהתאם לפרטי הנהול שנערך בין גופים אלה.